

Genderdiversiteit in de Vlaamse nieuwsmedia
Algemene trends en een case

Hanne Vandenberghe, Leen d'Haenens en Baldwin Van Gorp
Instituut voor Mediastudies
KU Leuven
September 2014

KU LEUVEN

ISBN 978-90-902-8539-9

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	5
2. Conceptualisering van het begrip diversiteit	6
2.1. Diversiteit als afspiegeling van de werkelijkheid	6
2.2. Diversiteit in het nieuws	7
3. Diversiteitsbeleid	9
4. Genderdiversiteit	10
5. Rol van de (nieuws)media	14
6. Onderzoeksvragen	16
7. Methodologie	17
7.1. Kwantitatieve inhoudsanalyse	17
7.2. Kwalitatieve tekstanalyse	21
8. Resultaten	22
8.1. Kwantitatieve analyse	22
8.1.1. Genderdiversiteit in de Vlaamse nieuwsmedia	22
8.1.2. Genderdiversiteit in de Vlaamse televisiejournals	23
8.1.3. Genderdiversiteit in de Vlaamse kranten	26
8.1.4. Genderdiversiteit in de Vlaamse online nieuwssites	29
8.2. Kwalitatieve tekstanalyse	33
9. Discussie en conclusie	37
10. Bibliografie	41
11. Bijlagen	47
11.1. Bijlage 1: Codeerinstrument kwantitatieve analyse van nieuwsmedia (kranten, online nieuwssites en televisiejournals)	47
11.2. Bijlage 2: Codeerinstrument kwalitatieve tekstanalyse	63

Samenvatting

Dit rapport reflecteert over de genderdiversiteit in de Vlaamse nieuwsmedia. De kwantitatieve resultaten liggen in lijn met voorgaand (inter)nationaal onderzoek (o.a. De Swert & Hooghe, 2010; Ross, Evans, Harrison, Shears, & Wadia, 2013; Zoch & VanSlyke Turk, 1998). Uit een steekproef uit 2012 blijken vrouwen in verhouding met mannen ondervertegenwoordigd en dit in de drie onderzochte nieuwskanalen (televisiejournals, kranten en online nieuwssites). In de traditionele nieuwsmedia komen vrouwen in verhouding tot mannen met één op vier voor, terwijl in de online nieuwssites de man-vrouwverdeling ongeveer vijf op één is. Opvallend is dat er geen significante verschillen tussen de publieks- en kwaliteitskranten en de commerciële en publieke omroep voorkomen. We kunnen wel twee trends opmerken. Ten eerste geeft de commerciële omroep VTM iets meer vrouwen een stem dan de publieke omroep VRT, en ten tweede zijn er meer vrouwelijke nieuwsbronnen geteld in de publiekskranten *Het Nieuwsblad*, *Het Laatste Nieuws* en *Het Belang van Limburg* dan in de kwaliteitskranten *De Standaard* en *De Morgen*.

Eveneens in lijn met eerder onderzoek in zowel binnen- als buitenland duiken vrouwen in de Vlaamse nieuwsmedia vooral op in zogenaamde zachte nieuwsthema's zoals cultuur en welzijn, terwijl ze consequent minder het woord krijgen in hardere nieuwsthema's zoals politiek en economie (o.a. De Swert & Hooghe, 2010; Liebler & Smith, 1997). Dit beeld kwam zowel naar voren in de Vlaamse televisiejournals en de Vlaamse kranten als in de Vlaamse online nieuwssites.

De kwalitatieve tekstanalyse in vier Vlaamse kranten (*De Standaard*, *De Morgen*, *Het Laatste Nieuws* en *Het Nieuwsblad*) handelt over de aanstelling van Catherine De Bolle als eerste vrouwelijke commissaris-generaal van de federale politie. In bijna alle onderzochte artikelen wordt benadrukt dat Catherine De Bolle een vrouw is. Dit vrouw-zijn wordt benaderd vanuit verschillende oogpunten: het functioneren van een vrouw in een mannenwereld, het combineren als vrouw van een topfunctie met haar moederrol, en tot slot de voorbeeldfunctie die Catherine De Bolle betekent voor andere vrouwen in de maatschappij. De genderstereotype van een vrouw die haar carrière moet zien te combineren met het moederschap komt dus naar analogie met vorig onderzoek (Armstrong, Wood, & Nelson, 2006; Delano, 2003) ook in deze case naar voren.

Concluderend blijkt uit deze studie dat de Vlaamse nieuwsmedia vrouwen weinig en eerder stereotiep in hun nieuwsverhalen voorstellen. De kwantitatieve analyse toonde aan dat de man-vrouwverhouding maximaal 4 versus 1 was, en dat vrouwen stelselmatig proportioneel ten aanzien van mannen meer het woord krijgen in zogenaamde ‘zachte’ nieuwsverhalen zoals onderwijs en welzijn dan in harde nieuwsthema’s zoals internationaal beleid. Daarnaast blijkt uit de kwalitatieve tekstanalyse dat journalisten Catherine De Bolle bij haar benoeming als politiebaas eerder genderstereotiep voorstellen. Er wordt sterke nadruk gelegd op het feit dat Catherine De Bolle een vrouw is, alsook vroegen enkele krantenjournalisten haar expliciet naar hoe ze haar nieuwe job hoopte te combineren met haar gezinsleven.

1. Inleiding

Diversiteit wordt van oudsher als een fundamenteel maatschappelijke waarde beschouwd, waarbij van massamedia verwacht kan worden dat ze de diversiteit binnen een samenleving voldoende in beeld brengen. Deze representatieve afspiegeling van de diverse samenleving in de mediaboodschappen wordt gezien als een belangrijke bijdrage van massamedia aan het democratische systeem. Toegepast op nieuwsinhoud, veronderstelt deze visie dat nieuwsberichten op een betrouwbare en faire manier de demografische en culturele diversiteit in de samenleving voldoende reflecteren (zie o.a. in Hoffmann-Riem, 1987; McQuail, 1992; Napoli, 1999). De deontologische richtlijnen schrijven journalisten dan ook voor om zo betrouwbaar en divers mogelijk over de werkelijkheid te berichten (Sanders, 2006).

Dit rapport focust op de genderdiversiteit in de Vlaamse nieuwsmedia, waarbij wordt nagegaan in welke mate zij vrouwen representeren alsook in welke onderwerpen vrouwen aan bod komen. Sinds de feministische stroming van de jaren 1960 kent het onderzoek naar vrouwen in de media een sterke opmars. Immers, wie in het nieuws aan bod komt, is zichtbaar; wie in tegendeel geen forum krijgt, verdwijnt als het ware in de machteloze vergetelheid. Nieuwsmedia kunnen dan ook ongelijkheden en machtsrelaties op vlak van gender in hun representatie bestendigen, ontkrachten of versterken (Orgad, 2012; Soderlund, 2013).

2. Conceptualisering van het begrip diversiteit

In de literatuur is de conceptualisering van het begrip diversiteit vaak een heikel punt, precies omdat het een breed begrip is met vele ladingen en betekenissen.

Deze studie beperkt zich tot de diversiteit aan media-inhouden of mediadiversiteit. Mediadiversiteit wordt gedefinieerd als “de heterogeniteit van de media-inhoud naar een bepaald kenmerk of naar bepaalde kenmerken” (Van Cuilenburg & McQuail, 1982, p. 36). Daarbij krijgen media de taak om die verscheidenheid in hun inhouden te weerspiegelen (o.a. McQuail, 1992).

2.1. Diversiteit als afspiegeling van de werkelijkheid

Volgens bovenstaande invulling van mediadiversiteit dienen media-inhouden de diversiteit van de samenleving naar voren te brengen. Dit staat voor de *reflectionistische visie* op mediarepresentatie: de media dienen de waarheid als een spiegel te reflecteren. Media worden in dit opzicht gezien als onderdeel van de cultuur, waarbij cultuur staat voor “de gedeelde gebruiken, overtuigingen, normen en waarden die aan een collectiviteit haar samenhang verlenen – op het niveau van samenlevingen als geheel of dat van kleinere groepen” (Van Zoonen, 2007, p. 6). De *constructivistische stroming* bekritiseert echter de idee dat media de werkelijkheid dienen te representeren. Constructivisten zien elke representatie als een vervormd construct van een werkelijkheid waardoor media onmogelijk de werkelijkheid in hun inhouden kunnen representeren. Dé ‘objectieve’ werkelijkheid bestaat immers volgens deze visie niet, het is slechts een constructie of interpretatie van een moment. Echter, binnen die constructie van de werkelijkheid zijn de bestaande maatschappelijke verhoudingen cruciaal: bepaalde groepen hebben meer invloed dan andere. En net daarbij spelen de media een actieve rol: zij kunnen bepaalde groepen meer of minder aandacht geven en dus meer of minder invloed op de werkelijkheid laten uitoefenen (o.a. Orgad, 2012).

Aan de hand van het concept *open diversiteit* gaat dit onderzoek na in welke mate de Vlaamse nieuwsinhouden de werkelijkheid al dan niet heterogeen naar voren weten te brengen. Open diversiteit stelt dat media de heersende ideeën en verhalen in de samenleving, onafhankelijk van hun belang daarin, dienen uit te drukken in hun inhouden. Diversiteit wordt op die manier geïnterpreteerd als de mate waarin uiteenlopende en afwijkende meningen in de media-

inhouden aan bod komen, hetgeen impliceert dat iedereen gelijke toegang tot de media krijgt. Van Cuilenburg (2005, p. 302) definieert open diversiteit als “the extent to which divergent preferences, perspectives, opinions, and ideas in society are in absolute terms equally (i.e., statistically uniformly) represented in media content.” Deze benadering stoelt op politieke en culturele principes over de taak van de media: de media worden verantwoordelijk gesteld om burgers aan te sporen kritisch na te denken door het aanbieden van meerdere ideeën in de samenleving. Open diversiteit geldt als de zo maximaal mogelijke diversiteit die een mediasysteem kan nastreven: de media reflecteren de voorkeuren van zowel meerderheidsgroepen als minderheidsgroepen. De mediamaker moet volgens deze visie een poging doen om op een zo open mogelijke manier de heersende meningen, ideeën, en voorkeuren in de samenleving weer te geven. In het theoretische ideaalperspectief laat de mediamaker de pluriforme samenleving zien. In realiteit echter kan de mediamaker enkel trachten dit ideaalbeeld te bereiken. Open diversiteit kan dus worden omschreven als het aanbod van diverse media-inhouden door de ogen van een niet optimale lens van de mediamaker. Deze open diversiteit valt uiteen in enerzijds inhoudsdiversiteit, waarbij diversiteit betekent dat media burgers een brede waaier aan ideeën en perspectieven aanbieden, en anderzijds bronnendiversiteit, de diversiteit aan bronnen in het nieuws (Napoli, 1999; Van Cuilenburg, 1999, 2005; Van der Wurff & Van Cuilenburg, 2001; Voakes, Kapfer, Kurpius, & Chano-yeon Chern, 1996).

2.2. Diversiteit in het nieuws

Dit rapport spitst zich toe op het genre *nieuws*. Vanuit de eerder beschreven *reflectionistische benadering* op mediarepresentatie zijn journalisten verantwoordelijk om de sociale werkelijkheid zo goed mogelijk weer te geven. Dit strookt met de idee dat nieuwsmakers worden geacht om op een onpartijdige en objectieve manier nieuws te maken: precies door feiten vanuit verschillende perspectieven in het nieuws aan te bieden, krijgen uiteenlopende opinies binnen een samenleving een forum. Dit staat gelijk met de Socratische invulling van diversiteit: waarheidsvinding. Echter, die waarheid of werkelijkheid ligt niet vast. Nieuws is namelijk een selectie van bepaalde feiten in de werkelijkheid, waarbij één feit op verschillende manieren kan worden gepresenteerd. Elke nieuwsconsument interpreteert de gepresenteerde nieuwsinhoud op zijn of haar manier. Deze studie gaat echter wel uit van een bestaande werkelijkheid die journalisten door de manier waarop ze erover berichten mee construeren. Door bepaalde normen, waarden, overtuigingen, en gebruiken binnen een

samenleving in meerdere of mindere mate te ondersteunen, kan hun belang af- of toenemen. Nieuwsmedia zijn een werkelijkheid op zichzelf en kunnen zodoende de werkelijkheid niet als dusdanig reflecteren. Een perfecte afspiegeling van de demografische realiteit in het nieuws is dan ook niet het doel, echter het streven ernaar wordt wel gezien als één van de cruciale elementen van nieuwsvoorziening in een democratische samenleving. Iedereen, of ten minste elke ‘groep’ in de samenleving, dient in het nieuws een forum te krijgen. (Nieuws)media kunnen zodoende worden gezien als moderne instandhouders van groepsclassificaties. Immers, personen met macht in de samenleving krijgen gemakkelijker toegang tot de media en kunnen dus mee bepalen wat belangrijk is. Op die manier wordt bepaald wie tot de samenleving behoort (‘wij’) en wie niet (‘zij’). Het belang om de realiteit zo goed mogelijk te representeren zit vervat in het feit dat mensen hun wereldbeeld vormen door wat in de media als ‘waarheid’ wordt voorgesteld (Calcutt & Hammond, 2011; Manning, 2001; Napoli, 1999; Van Zoonen, 2007; WRR, 2007; Zoch & VanSlyke Turk, 1998).

De massamedia, waarvan nieuwsmedia een onderdeel vormen, tonen voornamelijk het ideaalbeeld van de dominant heersende normen en waarden binnen een maatschappij. Door bijvoorbeeld vrouwen systematisch minder dan mannen af te beelden, voeden media mede de idee dat vrouwen een minder prominente rol in de maatschappij spelen dan mannen. Dit wordt *symbolic annihilation* of sociale exclusie genoemd: door een bepaalde groep niet af te beelden of enkel in specifieke contexten of rollen, bepalen de media of een groep tot de samenleving behoort of niet (Silverstone, 2008; Tuchman, 1978).

Dat het nieuws iedere ‘groep’ in de maatschappij representeert, is een minimale vereiste voor diversiteit. Des te belangrijker is de context waarin deze ‘groepen’ worden voorgesteld. Een proportionele man-vrouwverdeling in het nieuws staat immers niet garant voor een diverse berichtgeving; de verscheidenheid aan nieuwsthema’s of functies waarin vrouwen en mannen een stem krijgen, speelt ook een rol. Voor een groot deel van de bevolking zijn nieuwsmedia immers de belangrijkste informatie- en kennisbron.

Het is bekend dat journalisten vaak terugvallen op elitepersonen om de nieuwswaardigheid van het verhaal te doen verhogen (Galtung & Ruge, 1965). Net door deze journalistieke reflex, wordt de symbolische machtsstructuur in stand gehouden: personen met macht krijgen in het nieuws het woord, waardoor er aan hun mening waarschijnlijk meer belang wordt gehecht. Door een toenemende tijdsdruk en het belang om (schijnbaar) objectief te berichten,

blijken journalisten personen met macht vaker het woord te geven (Manning, 2001). Dergelijke gezaghebbende bronnen leveren namelijk kant-en-klare informatie die de schijn heeft niet meer gedubbelcheckt te moeten worden. Die bronnen worden niet zo zeer omwille van het competenties door de journalist gekozen, wel omwille van hun titel of positie (Mencher, 2000). Deze nieuwspraktijk brengt echter de diversiteit van de nieuwsinhoud in het gedrang. Zo blijken officiële bronnen net vaak mannen te zijn (Amstrong & Nelson, 2005). Dit kan leiden tot een vertekening van het beeld dat nieuwsgebruikers hebben van de eigenschappen van een persoon in een machtsfunctie.

Dit rapport analyseert naast de traditionele nieuwsmedia (kranten en televisiejournaals) twee online nieuwssites. Online nieuwssites zijn vaak, alsook in Vlaanderen, verbonden met een traditioneel nieuwsmerk. De vraag is of en in welke mate online nieuwssites het nieuws anders brengen. In Amerikaans onderzoek (Maier, 2010; Maier & Tucker, 2012) werden kranten met hun online nieuwssites vergeleken. Hierin kwam naar voren dat er in kranten meer aandacht is voor hard nieuws met onderwerpen als economie, politiek, milieu en onderwijs, terwijl de online nieuwssites meer verslag geven over criminaliteit, rampen, sportgebeurtenissen en het lichtere genre entertainment. Daarnaast brengen online nieuwssites vaker korte nieuwsberichten en snelle verslaggeving, terwijl kranten meer duiding en nuance bieden.

3. Diversiteitsbeleid

Sinds de opkomst van de massamedia vormt diversiteit een onderdeel van het overheidsbeleid, waarbij de rol van de overheid *grosso modo* herleid kan worden tot de Amerikaanse versus de (West-)Europese benadering. Binnen de Amerikaanse beleidscontext vindt het diversiteitsprincipe zijn oorsprong in de *First Amendment*: zoveel mogelijk informatie van diverse en tegengestelde bronnen verspreiden. De taak van de overheid beperkt zich hierbij tot het mogelijk maken van mediaconcurrentie. Door de markt in economische zin te laten werken, zal vraag en aanbod elkaar in evenwicht houden waardoor de heersende ideeën in de maatschappij vanzelf naar boven komen. In dit model staat de *marketplace of ideas* centraal, en krijgt de markt een zo groot mogelijke vrijheid. In de (West-)Europese beleidsvisie daarentegen speelt de overheid een veel grotere rol. De media krijgen daarbij de taak opgelegd om de burgers toegankelijke en pluralistische informatie aan te bieden. Het concept diversiteit omvat in deze opvatting vier deelcomponenten (Hoffmann-Riem, 1987):

diversiteit aan formats en onderwerpen, diversiteit aan inhoud, diversiteit aan personen en groepen, en geografische diversiteit. Inhoudsdiversiteit stelt daarbij dat de verschillende relevante opinies binnen de samenleving aan bod dienen te komen. Diversiteit aan personen en groepen impliceert dat de belangen van de verschillende groepen in een samenleving worden vertegenwoordigd en burgers dus toegang tot de media krijgen. Geografische diversiteit tot slot staat voor een media-aanbod met zowel regionale en lokale, als nationale en internationale inhoud. In het (West-)Europese mediabestel spelen nationale overheden in dit verband een actieve en regulerende rol, terwijl in de Amerikaanse visie op media de marktmechanismen de diversiteit tot stand brengen (McQuail, 1992; Napoli, 1999).

Specifiek voor publieke omroepen, zoals de VRT, wordt er algemeen een diversiteitsbeleid te worden opgelegd door de overheid waarbij de openbare omroep verantwoordelijk wordt geacht om een zo gebalanceerd mogelijk beeld te geven van de volledige bevolking. Voor de VRT wordt er sinds 2003 een diversiteitscharter opgesteld, hoewel uit onderzoek blijkt dat dit zich niet onmiddellijk vertaalt in meer diversiteit op het scherm (Van den Bulck & Broos, 2011). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat het beleid te weinig in de werkcultuur wordt geïntegreerd. Een onderzoek van de beleidsvisie van de publieke omroepen in Zweden, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten vond dan weer geen specifieke aandacht voor gendergelijkheid (Widestedt, 2008). Toch bleek uit dit onderzoek dat de landen onderling cultureel sterk verschillen. Vanuit een sterke politieke consensus wordt in Zweden gendergelijkheid voor ‘gerealiseerd’ aangenomen, en focust het beleid zich op etnisch-culturele minderheden. Het Britse diversiteitsbeleid legt daarentegen de nadruk op ondervertegenwoordigde groepen, zoals gehandicapten en homoseksuelen. Het Amerikaanse diversiteitsbeleid beperkt zich tot slot tot het bereiken van de twee grote etnisch-culturele groepen (Afro-Amerikanen en Latino’s), waarbij het commercieel interessante oogpunt centraal staat om ook deze groepen via de media te bereiken. Deze onderzoeken typeren de twee benaderingen op diversiteitsbeleid: in de West-Europese context (Vlaanderen, Zweden en Groot-Brittannië) wordt diversiteit als taak door de overheden opgelegd, terwijl het Amerikaanse model diversiteit vanuit commerciële overwegingen benadert.

4. Genderdiversiteit

Al decennia lang tonen systematische inhoudsanalyses van mediateksten aan dat mannen een veel grotere kans hebben om in de media te komen dan vrouwen. Daarnaast worden vrouwen

vaak voorgesteld op een traditionele manier, zoals in de zorgende moederrol (o.a. Courney & Whipple, 1983; Strinati, 2004; Tuchman, 1978). Hoewel de rol van de vrouw de laatste decennia sterk is geëvolueerd, blijken de media vrouwen nog steeds te weinig en eerder stereotiep voor te stellen. Collins (2011) verwoordt dit als een ‘probleem’ omdat media stereotypen hanteren die niet overeenstemmen met de werkelijkheid. Vrouwen en mannen worden dan ook specifiek in het genre nieuws anders voorgesteld. Zowel in Amerikaans, Brits en Vlaams nieuwsonderzoek wordt de onderverdeling tussen zogenaamde zachte sociale nieuwsthema’s en hardere nieuwsthema’s zoals politiek of economie als equivalent aanzien voor het opvoeren van vrouwen versus mannen (o.a. Craft & Wanta, 2004; De Swert & Hooghe, 2010; Ross & Carter, 2011).

In Amerikaans nieuwsmedia-onderzoek bleken mannen de nieuwsverhalen te domineren. Zo waren in het onderzoek van Zoch en VanSlyke Turk (1998) meer dan drie op vier nieuwsbronnen mannen. Daarnaast werden mannen meer geciteerd in langere artikelen en op de voorpagina, wat algemeen beschouwd wordt als belangrijke en meer invloedrijke nieuwsverhalen. Tot slot bleken vrouwelijke journalisten vaker vrouwelijke bronnen aan te wenden dan hun mannelijke collega’s. In een andere Amerikaanse krantenstudie bleken eveneens drie op de vier personen in de nieuwsverhalen mannen te zijn. De onderzoekers concludeerden dat journalisten bijdragen aan de mannelijke culturele hegemonie door hen meer een stem te geven, wat gelijk is aan hen meer macht toekennen (Len-Ríos, Rodgers, Thorson, & Yoon, 2005). Ook in de studie van Armstrong (2004) bij 21 Amerikaanse kranten bleken vooral blanke mannen uit de middenklasse populaire nieuwsbronnen te zijn: er kwamen drie keer meer mannen dan vrouwen in de nieuwsverhalen voor. Verder bleken er nog meer mannen in de titel of de inleiding te worden vermeld, en kwamen vrouwelijke nieuwsbronnen significant later op de voorpagina-artikelen aan bod dan hun mannelijke tegenhangers. Tot slot citeerden ook Amerikaanse televisiejournals weinig vrouwen als bron: voor elke vrouwelijke nieuwsbron kwamen er vijf mannelijke nieuwsbronnen aan bod. Bovendien werden 42% van alle vrouwelijke nieuwsbronnen in sociale onderwerpen of zogenaamde zachte nieuwsthema’s vermeld (Liebler & Smith, 1997).

Niet alleen in Amerikaanse nieuwsmedia, ook in de Britse krantenpers zijn vrouwen sterk ondervertegenwoordigd. De verkiezingsberichtgeving in Britse regionale kranten in 2005 toonde aan dat mannen twee keer meer kans maken om als nieuwsbron te worden aangehaald dan vrouwen. Algemeen bleken er ongeveer 30% vrouwelijke nieuwsbronnen in de verhalen

op te duiken (Ross, 2007). Ook in 2010 werd in algemene nieuwstopics in Britse nationale kranten dezelfde man-vrouwverhouding gevonden (Ross & Carter, 2011). In Britse krantenartikelen die specifiek over de verkiezingen in 2010 gingen, bleken vrouwen eveneens sterk ondervertegenwoordigd. In 71% van de artikelen kwamen alleen mannen voor, terwijl er in 8% van de artikelen enkel vrouwen als nieuwsbronnen werden opgevoerd. Voor alle sprekende personen (d.w.z. met een quote vermeld) gold dat de man-vrouwverhouding 83,6% versus 16,4% bedroeg (Ross, Evans, Harrison, Shears, & Wadia, 2013). In vijf jaar tijd bleken vrouwen met andere woorden niet aan belang in de Britse kranten toe te nemen. Opvallend is dat vrouwen vaak in dezelfde functies worden afgebeeld, als slachtoffer, moeder of partner (Ross & Carter, 2011). Wanneer vrouwen in politiek nieuws het woord kregen, bleek er bovendien vooral nadruk te worden gelegd op het feit dat het om vrouwen ging en minder om hun eigenlijke functie (Ross et al., 2013).

Daarnaast kwamen vrouwen in de Spaanse kwaliteitskrant *El Mundo* significant minder dan mannen aan bod. Mannen werden daarbij meer voorgesteld als leiders of in andere hooggeplaatste posities, terwijl vrouwen vaker als modellen of winnaars van schoonheidswedstrijden werden getoond (Matud, Rodríguez, & Espinosa, 2011).

Ook in het Vlaamse televisienieuws bleken mannen sterk als nieuwsbron te overheersen. In de jaren 2003, 2004 en 2005 werd in 34%, 36%, en 42% van de nieuwsitems een vrouw als bron opgevoerd. Ondanks de stijgende tendens, doken vrouwen maximaal in twee op de vijf nieuwsitems op. Vrouwen bleken overigens 20% minder voor te komen in zogenaamd mannelijke onderwerpen (politiek, oorlog, internationale relaties, justitie en criminaliteitsbeleid, en economie) dan in zogenaamde vrouwelijke topics (cultuur, onderwijs, gezondheidszorg, royalty, celebrity en familiezaken). Deze eerder vrouwelijke onderwerpen kwamen systematisch korter alsook meer op het einde van de nieuwsuitzendingen voor (De Swert & Hooghe, 2010).

Hoe kan deze ondervertegenwoordiging van vrouwen in de nieuwsmedia worden verklaard? Eén van de mogelijke redenen is de oververtegenwoordiging van mannelijke journalisten, alhoewel sinds de jaren 1970 gestaag meer vrouwen journalistiek studeren en als journalist aan de slag zijn (Delano, 2003; Liebler & Smith, 1997). De toename van vrouwelijke journalisten heeft dus geen onmiddellijke toename van het aantal vrouwen in de nieuwsteksten teweeggebracht. Toch concludeerden enkele studies dat vrouwelijke

journalisten meer divers berichten in vergelijking met hun mannelijke collega's (Rodgers & Thorson, 2003; Armstrong, Wood, & Nelson, 2006). Zo haalden Amerikaanse vrouwelijke krantenjournalisten zowel meer vrouwen als meer etnisch-culturele minderheden aan. Toch bleek het genderverschil sterk afhankelijk te zijn van de grootte van het mediabedrijf waarvoor de journalisten werkten. Hoe groter de krant, hoe meer vrouwen de zogenaamde mannelijke strategie overnamen en de typische hoge status van mannelijke nieuwsbronnen in stand hielden. De vrouwelijke journalisten socialiseerden naar het zogenaamde *jobmodel*. In de kleinere kranten socialiseerden de vrouwelijke verslaggevers naar het zogenaamde *gendermodel*, en gebruikten ze met andere woorden meer vrouwelijke nieuwsbronnen. In Britse kranten bleken vrouwelijke journalisten het bovengenoemde gendermodel over te nemen: ze brachten als het ware hun eigen waardepatroon mee naar de redactie in plaats van het dominante heersende waardepatroon over te nemen (Ross, 2007). Ook in Amerikaanse televisiejournals bleken vrouwelijke journalisten meer divers te berichten: ze selecteerden zowel meer vrouwelijke nieuwsbronnen als meer vrouwen in verschillende onderwerpen in vergelijking met hun mannelijke collega's (Price & Wulff, 2005). In de studie van Liebler en Smith (1997) was er echter geen verschil tussen vrouwelijke en mannelijke journalisten vast te stellen. Onafhankelijk van het geslacht van de journalist werden vrouwen even vaak (of even weinig) als prominente bron opgevoerd. Het lijkt er dus naar dat meer vrouwelijke journalisten niet automatisch leidt tot meer vrouwen in de nieuwsinhouden.

Hoewel meer vrouwen op de werkvloer niet onmiddellijk resulteert in een hoger aantal vrouwelijke nieuwsbronnen, kan dit ook te wijten zijn aan het feit dat meer vrouwelijke journalisten hun baan opgeven voor hun gezinsverantwoordelijkheden. Er blijft met andere woorden een spanning bestaan tussen vrouwelijke gezinsverantwoordelijkheden en werk (Van Zoonen, 1994). In het onderzoek van Delano (2003) bleken in Groot-Brittannië 39% van de vrouwelijke journalisten getrouwd te zijn, terwijl dit voor 62% van de mannelijke journalisten het geval was. Daarnaast hadden 74% van de vrouwelijke journalisten geen kinderen, in vergelijking met 47% van de mannelijke journalisten. Toch is er in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten een trend waarbij meer en meer vrouwen hun carrière met gezin combineren (Delano, 2003), hoewel tot op vandaag het gezin voornamelijk onder de vrouwelijke verantwoordelijkheid blijkt te vallen waardoor vrouwen sneller dan mannen hun carrière aan de kant schuiven (Armstrong et al., 2006).

Daarnaast worden onder meer de tijdsdruk die journalisten ondervinden (Liebler & Smith, 1997), alsook het gebrek aan vrouwen in hoge posities als oorzaak naar voren geschoven. Dit kleiner aandeel van vrouwen in dominante posities die in de nieuwsmedia aan bod komen, wordt *mirror explanation* genoemd. De dominante bronnen in de nieuwsmedia blijken net vooral uit die beroepsgroepen voor te komen waarin mannen in verhouding tot vrouwen sterk zijn oververtegenwoordigd. Dit verklaart grotendeels waarom vrouwen weinig in het nieuws aan bod komen (Armstrong, 2004). Dit fenomeen kan bovendien in verband gebracht worden met de *gender gap*, die stelt dat vrouwen in hogere functies ondervertegenwoordigd zijn (Haveman & Beresford, 2012).

Verder zouden vrouwen minder aan bod komen doordat er onbewust een sterke mannelijke cultuur op de nieuwsredacties heerst (North, 2009). Journalisten zouden eveneens beïnvloed worden door de heersende stereotypes in een maatschappij en in overeenstemming met die visie hun nieuwsboodschappen berichten (ter Wal, d’Haenens & Koeman, 2005). Zo vonden Haveman en Beresford (2012) dat genderstereotypes zoals ‘mannen houden van wiskunde’ en ‘vrouwen zorgen voor de kinderen’ grotendeels de genderverschillen op vlak van opleidingsniveau, keuze van de job en werkervaring verklaarden. Deze culturele factor zorgde er mede voor dat meer mannen een managementfunctie uitoefenen dan vrouwen.

5. Rol van de (nieuws)media

Door systematische uitsluiting van de visie van vrouwen beantwoordt het beeld in de nieuwsmedia niet aan de sociale realiteit, zodat de publieke status van vrouwen naar beneden wordt gehaald (Armstrong, 2004; Tuchman, 1978). Deze misrepresentatie van vrouwen blijkt bovendien de nieuwsgebruikers te beïnvloeden. Zo vond Schudson (2003) dat Amerikaanse televisienieuwskijkers vrouwelijke journalisten als minder capabel beoordeelden om over serieuzere harde nieuwsitems verslag uit te brengen. Vrouwen leken alleen maar aan zachtere nieuwsitems te werken. Impliciete genderstereotypering is daarnaast aangetoond in een onderzoek naar het beoordelen van beroemdheid van personen in nieuwsberichten (Banaji & Greenwald, 1995). De proefpersonen wezen beroemdheid eerder aan mannennamen dan aan vrouwennamen toe. Het nieuws kan immers stereotypes activeren en de ideeën die mensen over bepaalde groepen beïnvloeden (Northup, 2010). Ondanks de veranderingen in de maatschappij, blijken (nieuws)media vast te houden aan gedateerde denkpatronen met betrekking tot de voorstelling van mannen en vrouwen (Carter & Steiner, 2004). De impact

van dergelijke systematische vertekening van vrouwen in de nieuwsmedia kan worden verklaard aan de hand van drie mediatheorieën: framing, agendasetting en cultivatie.

Framing in de nieuwsmedia betekent dat nieuwsfeiten in een bepaald kader worden voorgesteld. Dit betekent dat de manier waarop een onderwerp in een nieuwsbericht wordt besproken een invloed heeft op hoe het publiek dit onderwerp begrijpt en als belangrijk acht (Scheufele & Tewksbury, 2007). Journalisten brengen het nieuwsverhaal vanuit een bepaald denkkader, waarbij framing het kader is waarbinnen de nieuwsgebruikers de boodschap analyseren om hun ideeën te vormen (Joris, d'Haenens, Van Gorp, & Vercruyse, 2013; Scheufele, 1999). Door in de nieuwsmedia frames te hanteren die focussen op mannen, wordt het signaal aan de nieuwsgebruiker gegeven dat vrouwen minder belangrijk zijn (Zoch & VanSlyke Turk, 1998).

De *agendasetting-theorie* stelt eveneens dat nieuwsmedia het belang dat nieuwsgebruikers hechten aan een nieuwsfeit beïnvloeden. Nieuwsmedia creëren een bepaald bewustzijn over die onderwerpen waarover ze berichten, en net door bepaalde topics meer aandacht te geven, bepalen ze de prioriteit die eraan gegeven wordt. De media-agenda bepaalt met andere woorden de publieke agenda of wat het publiek belangrijk vindt (McCombs & Shaw, 1972). Vertaald naar de representatie van vrouwen betekent dit dat nieuwsmedia de idee teweegbrengen dat mannelijke nieuwsbronnen en thema's belangrijker zijn dan vrouwelijke nieuwsbronnen en thema's (Zoch & VanSlyke Turk, 1998).

De *cultivatietheorie* tot slot gaat na hoe het publiek op mediaboodschappen reageert. Deze theorie stelt dat hoe de media de werkelijkheid weergeven de heersende ideeën binnen een maatschappij in hoge mate bepalen (Gerbner & Gross, 1976; Van den Bulck, 2013). Specifiek voor gender blijken mediagebruikers het aandeel mannen en vrouwen in bepaalde posities in de maatschappij in te schatten naar analogie met de posities waarin mannen en vrouwen in de nieuwsinhouden voorkomen. Op die manier worden genderstereotypes in stand gehouden, zo krijgen vrouwen de genderrol van moeder toebedeeld, of worden mannen hoger ingeschat manager te zijn dan vrouwen (Eccles, 1987). Vanuit die cultivatietheorie kan worden gesteld dat nieuwsmedia tot op vandaag het publiek cultiveren om vrouwen te verbinden met een lage status en mannen met macht en hoge status (Len-Ríos et al., 2005).

6. Onderzoeksvragen

Uit de literatuur blijkt dat nieuwsmedia vrouwen onderrepresenteren en dat ze vaak in dezelfde contexten aan bod komen. Dit rapport wil nagaan hoe de Vlaamse nieuwsmedia vrouwen voorstellen. Via kwantitatieve inhoudsanalyse willen we volgende onderzoeksvragen beantwoorden:

- Onderzoeksvraag 1: In welke mate verschilt de man-vrouwverdeling als nieuwsbron (d.w.z. die personen in het nieuws die zelf informatie aanbrenge(n)) binnen de drie Vlaamse nieuwsmedia (televisiejournaals, kranten en online nieuwssites)?
- Onderzoeksvraag 2: Wat is de man-vrouwverdeling als nieuwsbron in de Vlaamse televisiejournaals?
- Onderzoeksvraag 3: Wat is de man-vrouwverdeling als nieuwsbron in de Vlaamse kranten?
- Onderzoeksvraag 4: Wat is de man-vrouwverdeling als nieuwsbron in de Vlaamse online nieuwssites?

In de eerste helft van 2012 was de aanstelling van Catherine De Bolle als eerste vrouwelijke politiebaas in België één van de terugkerende onderwerpen in het nieuws. Deze aanstelling wordt als verkennende casestudie geanalyseerd. Uit de literatuur blijken vrouwen vaak stereotiep te worden voorgesteld in de nieuwsmedia, waarbij hun vrouw-zijn sterk wordt benadrukt (o.a. Ross & Carter, 2011; Ross et al., 2013). Aan de hand van deze casestudie willen we nagaan in welke mate Catherine De Bolle al dan niet stereotiep wordt voorgesteld:

- Onderzoeksvraag 5: Hoe stellen Vlaamse kranten Catherine De Bolle bij haar benoeming als politiebaas voor?

7. Methodologie

In het kader van dit rapport werd een beroep gedaan op de expertise van het Steunpunt Media. In opdracht van de Vlaamse Overheid doet het Steunpunt wetenschappelijk onderzoek naar nieuwsberichtgeving en mediawijsheid in Vlaanderen. Het Steunpunt is een samenwerkingsverband tussen de vier Vlaamse universiteiten die onderzoek doen naar nieuws- en massamedia: de Universiteit Antwerpen (UA), KU Leuven, de Vrije Universiteit Brussel (VUB), en de Universiteit Gent (UGent).

Zoals eerder aangehaald, bestaat deze studie uit een kwantitatieve en een kwalitatieve fase. In wat volgt zullen beide onderzoeksmethodes worden geschetst.

7.1. Kwantitatieve inhoudsanalyse

Het kwantitatieve deel omvat een kwantitatieve inhoudsanalyse waarbij *a priori* een codeerinstrument werd vastgelegd (pp. 44-63). Dit codeerschema is van toepassing voor zowel de kranten, televisienieuws als online nieuwssites, waarbij de instrumenten enkel verschillen omwille van mediumspecifieke kenmerken. In de kranten wordt bijvoorbeeld een persoon als geciteerd beschouwd als zijn of haar woorden tussen aanhalingstekens worden geplaatst, terwijl dit op televisie gemeten wordt door middel van de spreektijd die een persoon krijgt. Het codeerinstrument onderscheidt op basis van Hoffmann-Riem (1987), en Napoli (1999) algemeen vier dimensies binnen de systematische open diversiteitsmeting: diversiteit van onderwerpen; geografische diversiteit; diversiteit van personen en inhoudsdiversiteit. De *diversiteit van onderwerpen* wordt gemeten aan de hand van de gehanteerde lijst binnen het ENA-project, de voorloper van het Steunpunt Media dat sinds 2003 de Vlaamse televisieuitzendingen codeert en analyseert. In deze studie worden 12 globale thema's vastgelegd: (1) het politieke nieuws gaat zowel over de organisatie van politieke systemen als over verkiezingsnieuws; (2) onder gerechts- en criminaliteitsnieuws worden alle illegale acties zoals moord, mensenhandel, of fraude, alsook beleid en controle rond criminaliteit, of uitspraken in rechtszaken gerekend; (3) het economisch nieuws handelt over consumentenzaken, begrotingen, de economische toestand, evenals de arbeidsmarkt- of omstandigheden; (4) welzijnsnieuws is een koepelterm voor nieuws over demografie, huisvesting, of sociale zaken zoals gezondheidsbeleid; (5) natuurnieuws bundelt zowel nieuws over landbouw, dierenwelzijn, milieu, energiebeleid als natuurverschijnselen; (6) cultureel en

entertainmentnieuws omvat alle culturele uitingen zoals literatuur, beeldende kunsten, muziek, of film, alsook medianieuws, en nieuws over celebrity's of royalty's; (7) onder het thema onderwijs en wetenschap vallen de gelijknamige onderwerpen; (8) het internationaal beleidsnieuws staat voor zowel Europese als niet-Europese internationale contacten, instellingen, en verdragsconstructies, alsook voor bewapeningen en oorlogsherdenkingen; (9) het thema rechten en vrijheden overkoepelt discriminatoire feiten omtrent mensenrechten, als nieuws over integratie of immigratie; (10) sportnieuws omvat zowel wedstrijdverslaggeving als dopingschandalen; en (11) binnen het thema rampen kaderen zowel de menselijke als natuurlijke rampen, alsook het beleid en de gevolgen ervan; en tot slot staat (12) het thema mobiliteit voor nieuwsonderwerpen over verkeer, van verkeersongevallen tot nieuws over campagnes over verkeersveiligheid. De *geografische diversiteit* wordt gemeten op basis van de eerste acht vermelde landen of regio's in de nieuwsverhalen. De *diversiteit aan personen* omvat de analyse van de weergave, het geslacht en de functie van de personen in het nieuws. De weergave van een persoon kan ofwel geciteerd, geparafraseerd, afgebeeld of vermeld zijn. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen nieuwsbronnen en actoren. Actoren zijn alle personen in het nieuws, terwijl nieuwsbronnen die actoren zijn die geciteerd of geparafraseerd worden in de nieuwsverhalen. Daarnaast zijn actoren indien mogelijk op basis van naam of functie ingedeeld als man of vrouw. Tot slot wordt ook de functie van de actor gemeten: dit is in welke rol hij of zij in het nieuws wordt vermeld. De nieuwsbronnen werden achteraf opgedeeld in drie vooropgestelde categorieën op basis van deze vermelde functie: (1) elitebronnen krijgen het woord omwille van hun expertise of status (bv. politicus); (2) getuigen bezitten relevante of exclusieve informatie over het nieuwsfeit (bv. slachtoffer); en (3) 'vox populi' zijn zogenaamde personen in de straat, ze worden toevallig door de journalist gekozen om hun mening of ervaring te delen en zijn inwisselbaar met iemand anders (bv. toeschouwer van een voetbalwedstrijd). Tot slot omvat *inhoudsdiversiteit* de meting van ideeën en perspectieven die in het nieuws aan bod komen. Dit wordt geoperationaliseerd als het aandeel vrouwelijke nieuwsbronnen, immers enkel zij spreken in het nieuws waardoor zij een standpunt innemen.

De steekproef voor dit kwantitatieve deel omvat twee samengestelde weken uit 2012, één in het voorjaar en één in het najaar, van zowel Vlaamse dagbladen, televisiejournals, als online nieuwssites. Een steekproef van twee geconstrueerde weken per jaar is voldoende groot om een volledig nieuwsjaar voor te stellen (Hester & Dougall, 2007; Riffe, Aust, & Lacy, 1993; Riffe, Lacy, & Fico, 1998). De steekproef werd echter niet geheel op toevalsbasis genomen,

maar twee keer samengesteld uit zes opeenvolgende weken. Dit gebeurde omwille van praktische overwegingen. Op die manier was het enerzijds mogelijk om in twee kortere periodes de data te verzamelen. Anderzijds wordt zo de zogenaamde komkommertijd, de nieuwsperiode waar er traditioneel weinig nieuws is, uit de steekproef weggelaten. Immers, tijdens deze nieuwsluwe periode komen meer zogenaamde ‘lower-level’ bronnen aan bod ter vervanging van de bijvoorbeeld vakantie nemende politici. Dit maakt dat nieuws uit die periode atypisch is voor het alledaagse nieuwsgebeuren (Bennett, Lawrence, & Livingston, 2007).

Voor kranten en televisiejournaals bestaat de steekproef uit twee zesdaagse weken (maandag tot en met zaterdag)¹. Voor de kranten werden vijf Vlaamse dagbladen opgenomen, namelijk *De Morgen*, *De Standaard*, *Het Belang van Limburg*, *Het Nieuwsblad* en *Het Laatste Nieuws*. Het televisienieuws beslaat de 19 uurjournaals van de openbare omroep (Eén) en de publieke omroep (VTM). Voor de online nieuwssites werden twee nieuwsmerken gelieerd aan traditionele kranten geselecteerd, namelijk *hbvl.be* (*Het Belang van Limburg*) en *hln.be* (*Het Laatste Nieuws*). Daarbij werden alle artikelen verzameld die werden gepubliceerd tussen 16 uur en 22 uur de avond voor het drukken van de krant, dit om vergelijking van het online met het traditionele nieuwsmedium mogelijk te maken (bv. in de steekproef voor online nieuws werd de artikelen van 16 uur tot 22 uur op 2 april verzameld, en 3 april in de steekproef van de kranten). Dit is gebaseerd op enerzijds Hoffman (2006, p. 74), die stelde dat bij de vergelijking van online nieuws met kranten de data het best worden verzameld net na de druktijd van de krant, en anderzijds Sikanku (2011) die eveneens een range van uren selecteerde en niet specifiek één moment voor zijn vergelijking van online nieuws met krantennieuws.

Alle artikelen van de kranten die verschenen binnen de steekproef van twee weken werden opgenomen in de analyse, behalve regionale pagina's, recensies, columns, opinies, lezersbrieven, sportartikelen uit de sportkatern, en exclusieve bijlages. Voor de websitetitels werd voor *hln.be* de artikelen verzameld die gepubliceerd werden op de algemene secties ‘binnenland’ en ‘buitenland’; voor *hbvl.be* waren dit de artikelen die verschenen onder de rubriek nieuws met als onderverdelingen ‘binnenland’, ‘buitenland’, ‘economie’, en ‘media

---

¹ Maandag 16 april, dinsdag 3 april, woensdag 9 mei, donderdag 12 april, vrijdag 27 april, zaterdag 5 mei, maandag 15 oktober, dinsdag 2 oktober, woensdag 7 november, donderdag 11 oktober, vrijdag 26 oktober en zaterdag 3 november

& cultuur'. Voor de televisie-uitzendingen werden alle nieuwsitems opgenomen, behalve de specifieke sportitems (bv. wedstrijdverslaggeving).

Enkel de bronnen in de nieuwsinhouden werden opgenomen in de analyse, dit zijn die personen in het nieuws die zelf een boodschap verkondigen. Voor online nieuwsartikelen en krantenberichten gaat dit om personen die werden geciteerd (= een quote tussen aanhalingstekens) of geparafraseerd (= de journalist verwoordt het standpunt van een persoon). In televisienieuws zijn dit de personen die effectief aan het woord kwamen.

Deze nieuwsbronnen werden zo objectief mogelijk ingedeeld als 'man' of als 'vrouw'. Voor de kranten en online nieuwssites gebeurde deze indeling op basis van naamsherkenning (bv. Piet = man, Maggie = vrouw) of tekstuele informatie (bv. woordvoerster = vrouw). Voor televisie werd deze indeling eveneens gemaakt op basis van naamsherkenning, een functieomschrijving die in beeld verscheen of op basis van duidelijke uiterlijke kenmerken.

Het codeerinstrument is voor de drie nieuwsmedia zo gelijk mogelijk gehouden, en werd telkens via een pre-test uitgewerkt met voorbeelden, waarna acht codeurs dezelfde training kregen. Voor het krantenonderzoek werd hierbij een intercodeurbetrouwbaarheidstest uitgevoerd. Deze test gaf voor een steekproef van iets minder dan 5% van de gecodeerde personen in de nieuwsartikelen in de Vlaamse kranten uitermate goede intercodeurbetrouwbaarheidsscores (Krippendorff's Alpha) op (Hayes & Krippendorff, 2007), namelijk $\alpha = .96$ voor gender ($n = 514$), $\alpha = .88$ voor het toekennen van het hoofdthema ($n = 530$) en $\alpha = .92$ voor het toekennen van de personen als nieuwsbron ($n = 527$). De Krippendorff's Alpha wordt gezien als de meest algemene coëfficiënt om intercodeurbetrouwbaarheid te berekenen aangezien de maat rekening houdt met ongelijke steekproefgroottes, het aantal codeurs en de aanwezigheid van ontbrekende waarden (Krippendorff, 2011). Een Krippendorff's Alpha vanaf 0.80 wordt als aanvaardbaar beschouwd, en boven de .90 als uitstekend (Lombard, Snyder-Duch, & Bracken, 2002). We kunnen dus concluderen dat de codeurs onderling de nieuwsverhalen in het krantenonderzoek zeker voldoende gelijk beoordeelden.

7.2. Kwalitatieve tekstanalyse

Aanvullend op de kwantitatieve inhoudsanalyse wordt een exploratieve casestudie onderzocht aan de hand van een kwalitatieve tekstanalyse, namelijk de benoeming van Catherine Bolle als commissaris-generaal van de federale politie. Deze kwalitatieve tekstanalyse wil nagaan hoe Vlaamse krantenjournalisten een vrouw in het zogenaamde harde nieuwsthema ‘politie’ omschrijven.

De kwalitatieve codering omvat 38 artikelen over de aanstelling van Catherine De Bolle als politiebaas. Deze niet-regionaal specifieke artikelen werden via Mediargus (GoPress) uit vier verschillende Vlaamse kranten geselecteerd, daarvan waren 13 artikelen uit *De Standaard*, 7 artikelen uit *Het Laatste Nieuws*, 6 artikelen uit *De Morgen* en 12 artikelen uit *Het Nieuwsblad* afkomstig. Alle artikelen zijn verschenen binnen de periode van dinsdag 10 januari 2012 tot en met donderdag 1 maart 2012.

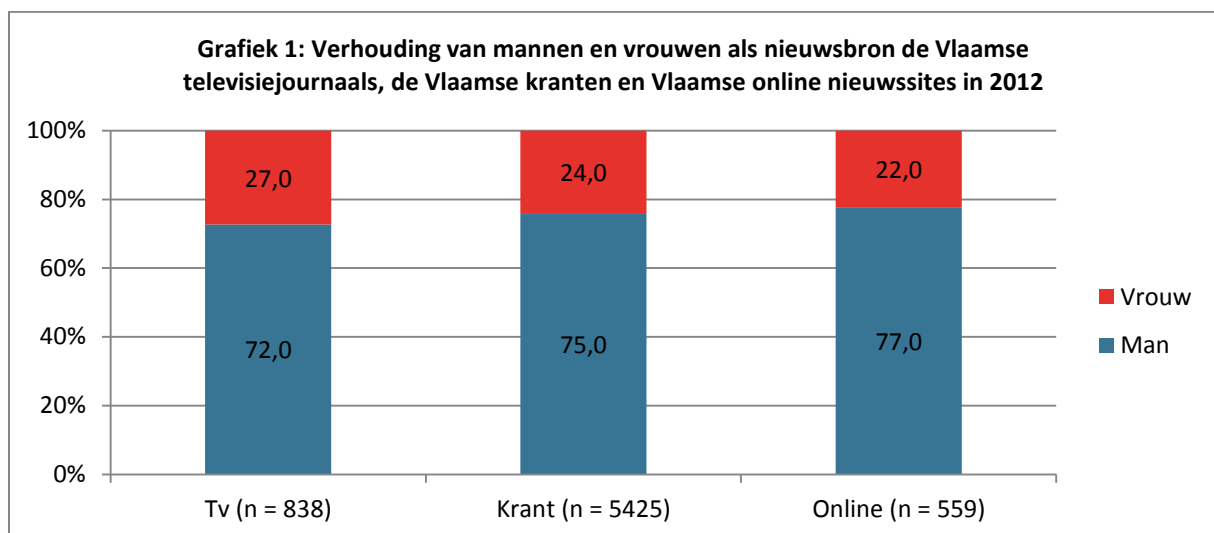
Het gebruikte codeerinstrument werd gebaseerd op van Dijk (van Dijk & Kintsch, 1983) (zie bijlage pp. 63-66). In dit rapport wordt deze kwalitatieve tekstanalyse gebruikt om de lokale semantiek, de stijl en retoriek, en de relevantiestructuren te onderscheiden over de figuur Catherine De Bolle. Voor het aspect lokale semantiek werden alle termen en associaties over Catherine De Bolle in de artikelen geanalyseerd. Daarnaast werden de stijl en de retoriek geanalyseerd door zinsstructuren, stijlfiguren en argumentaties in de teksten op te sporen. Hierbij werd ook telkens een evaluatie gemaakt van de impact van het gebruik van deze stijl. Relevantiestructuren werden ten slotte bepaald op basis van de wijze waarop de beschreven eigenschappen bijdragen tot relevantie, onder andere aan de hand van hoe lang de beschrijvingen zijn of waar in de tekst die eigenschappen aan bod komen.

8. Resultaten

8.1. Kwantitatieve analyse

8.1.1. Genderdiversiteit in de Vlaamse nieuwsmedia

Grafiek 1 toont voor de drie verschillende nieuwsmedia – televisiejournaals, kranten en online nieuwssites – de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke nieuwsbronnen. Op de Vlaamse televisiejournaals blijken vrouwen het meest vertegenwoordigd te zijn met iets meer dan één op vier, terwijl in de Vlaamse kranten net iets minder dan één op vier nieuwsbronnen vrouwelijk is. Op de Vlaamse online nieuwssites is dit voor iets meer dan één op vijf het geval. De drie nieuwsmedia blijken dus ongeveer evenveel (of even weinig) vrouwelijke nieuwsbronnen het woord te geven, hoewel er net iets minder vrouwen het woord krijgen op de online nieuwssites (OV1).

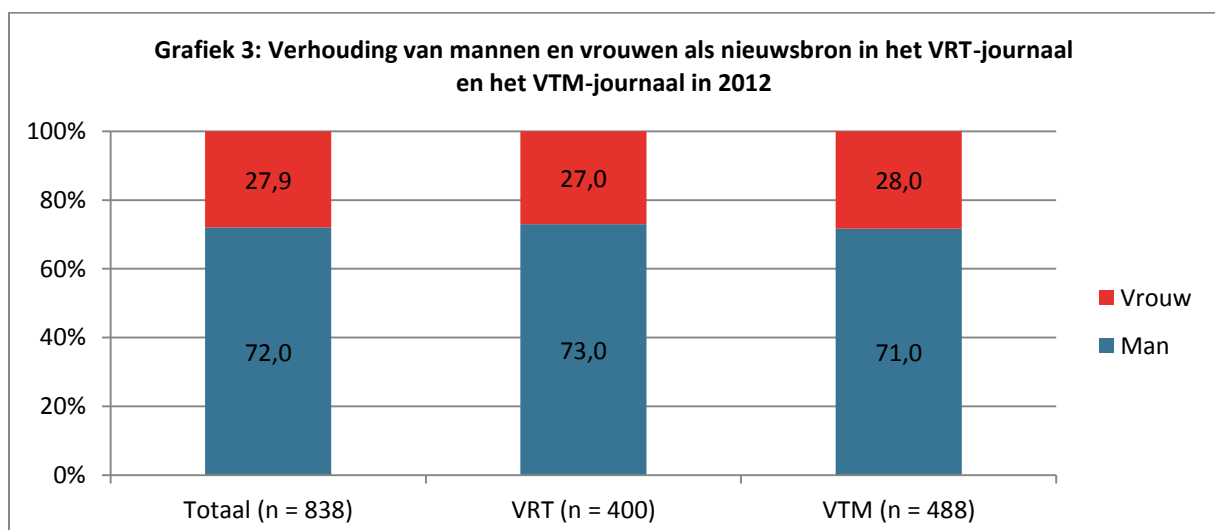
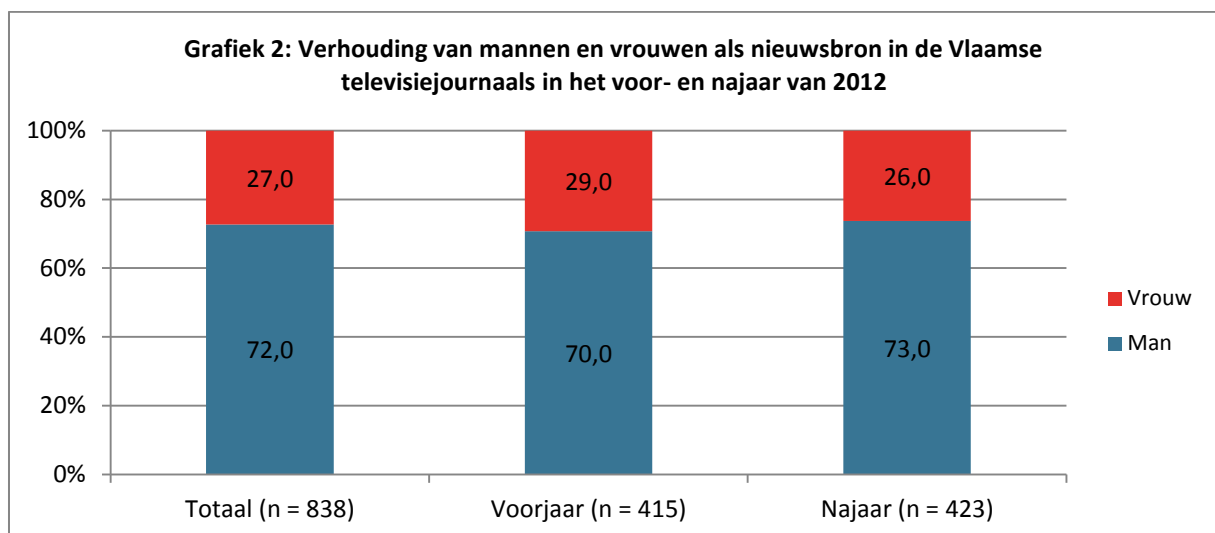
Binnen de drie categorieën van nieuwsbronnen is voor de drie nieuwsmedia de man-vrouwverhouding sterk verschillend. Voor televisienieuws zijn er 80% mannen in verhouding tot 20% vrouwen als elitebron opgevoerd. Voor getuigen in de man-vrouwverhouding eerder evenwichtig met 57,4% versus 42,6%. Als vox pop krijgen 48% vrouwen het woord ten opzichte van 52% mannen. Voor krantennieuws zijn binnen de categorie elitebronnen 79% mannelijk versus 21% vrouwelijk. Bij getuigen is de verhouding 53,2% mannen tot 46,8% vrouwen. Voor *vox populi* ten slotte zijn er 61,8% mannen die het woord krijgen in vergelijking met 38,2% vrouwen. Voor online nieuws tot slot is de man-vrouwverhouding bij elitebronnen gelijk aan 79,5% versus 20,5%. De mannelijke getuigen domineren licht op de

vrouwelijke met 51,9% in vergelijking met 48,1%. Bij de *vox populi* zijn er 70% mannen en 30% vrouwen.

In wat volgt wordt de genderdiversiteit achtereenvolgens voor de televisiejournals, de kranten en de online nieuwssites besproken.

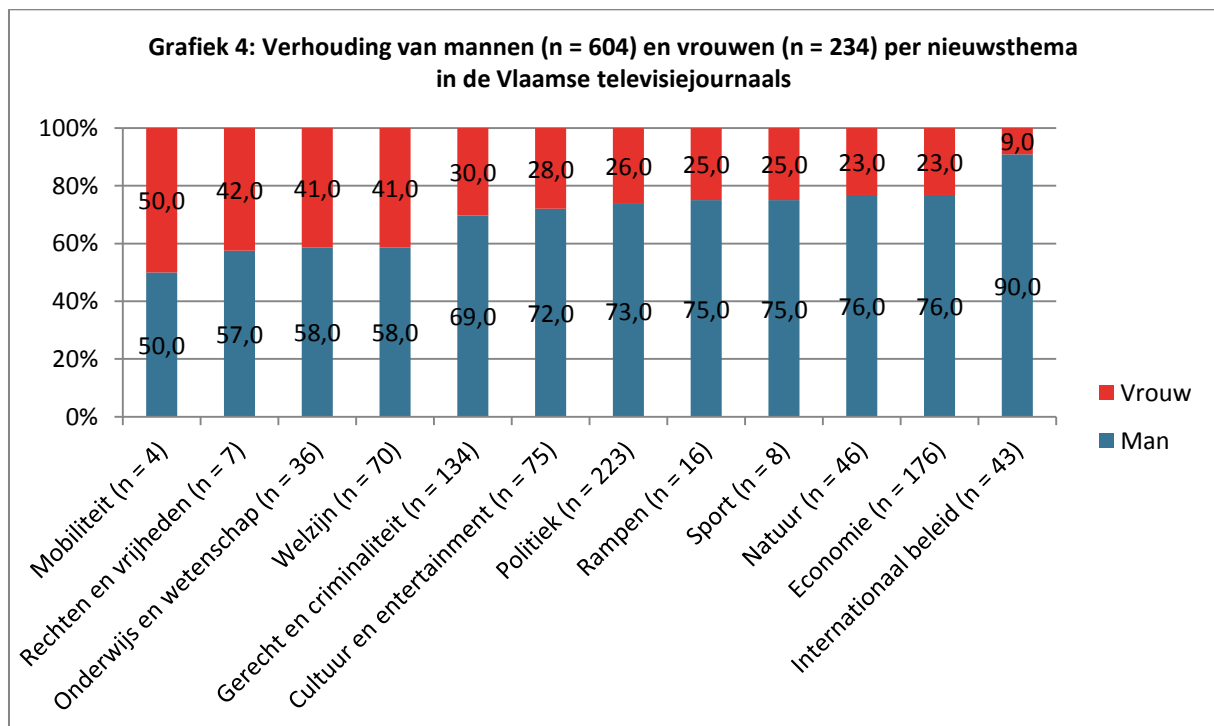
8.1.2. Genderdiversiteit in de Vlaamse televisiejournals

In de Vlaamse televisiejournals blijken vrouwen anno 2012 als nieuwsbron sterk ondervertegenwoordigd te zijn (grafiek 2). Bijna drie op vier nieuwsbronnen is een man. Er is geen significant verschil tussen de steekproef in het voor- en het najaar ($\chi^2(1) = 0,887$; $p = .346$), hoewel er een kleine 3% meer vrouwen in het voorjaar voorkomen.

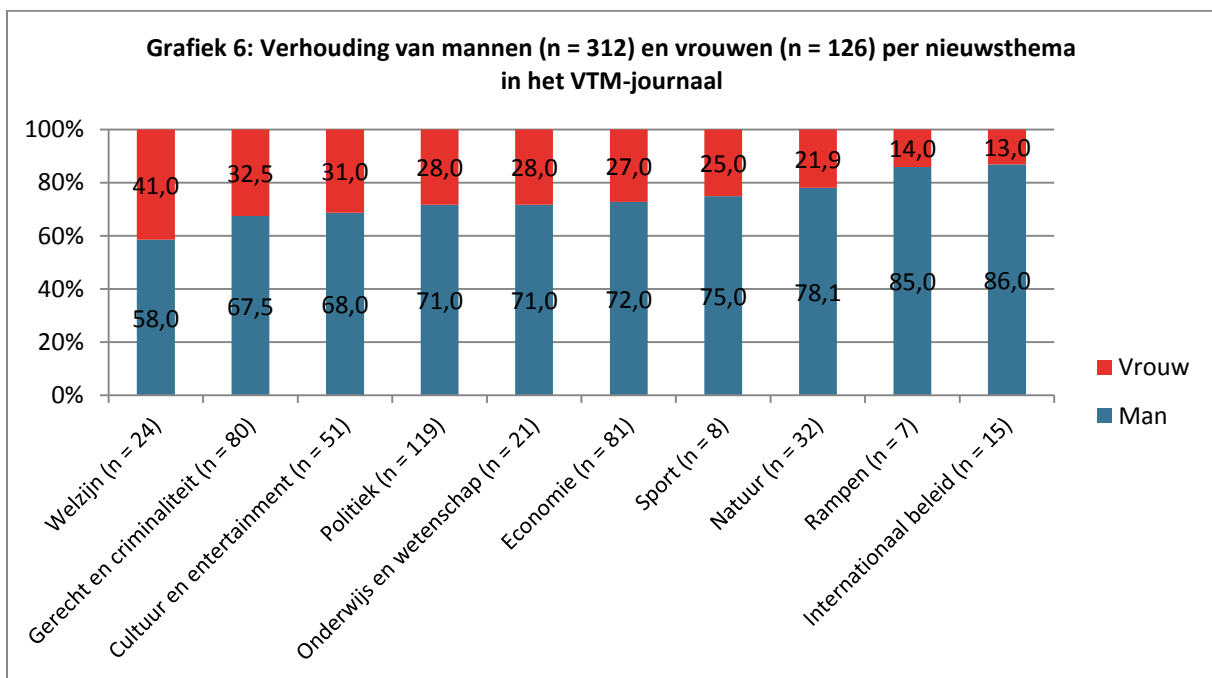
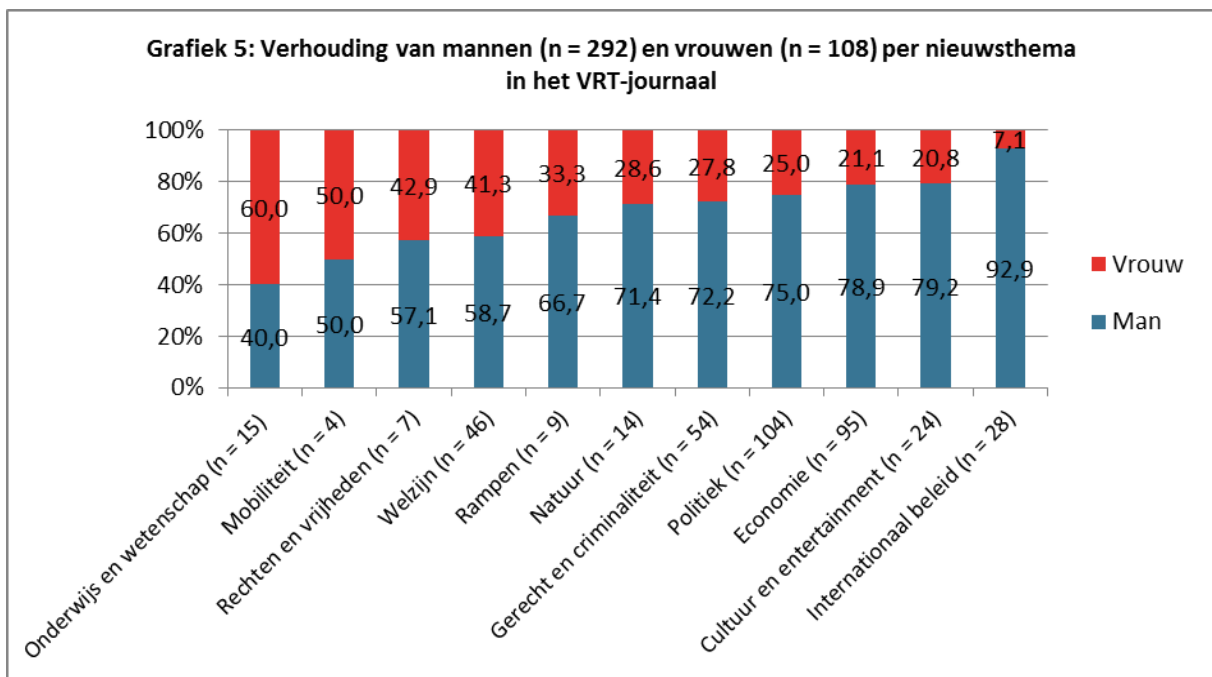

Zowel de Vlaamse publieke (VRT) als commerciële zender (VTM) blijken ongeveer evenveel (of even weinig) vrouwen als bron in hun uitzendingen op te voeren. De twee zenders verschillen dan ook niet significant ($\chi^2(1) = 0,324; p = .569$). Uit grafiek 3 blijkt wel dat de commerciële zender VTM 1,8% meer vrouwen weergeeft in verhouding tot de publieke omroep VRT.

Mannen en vrouwen worden significant verschillend opgevoerd naargelang het nieuwsthema ($\chi^2(11) = 21,376; p = .030$). Grafiek 4 geeft de man-vrouwverdeling over de verschillende nieuwsthema's heen in de Vlaamse televisiejournals weer. Links in de grafiek vinden we de thema's terug waarin vrouwen het meest zijn vertegenwoordigd, rechts de thema's waarin ze het minst zijn vertegenwoordigd. In de zogenaamde 'zachte' nieuwsthema's zoals onderwijs en welzijn, komen er ongeveer 40% vrouwelijke nieuwsbronnen aan bod. Het thema mobiliteit brengt overigens evenveel mannen als vrouwen aan bod. Er komen echter ook slechts vier nieuwsbronnen binnen dit thema voor. Opvallend is daarnaast dan mannen in de 'hardere' nieuwsthema's, zoals economie en internationaal beleid, bijzonder sterk zijn oververtegenwoordigd. Het thema internationaal beleid geeft aan nog geen 10% vrouwen het woord. In de thema's economie, natuur en sport zijn maximaal één op vier nieuwsbronnen vrouwelijk.

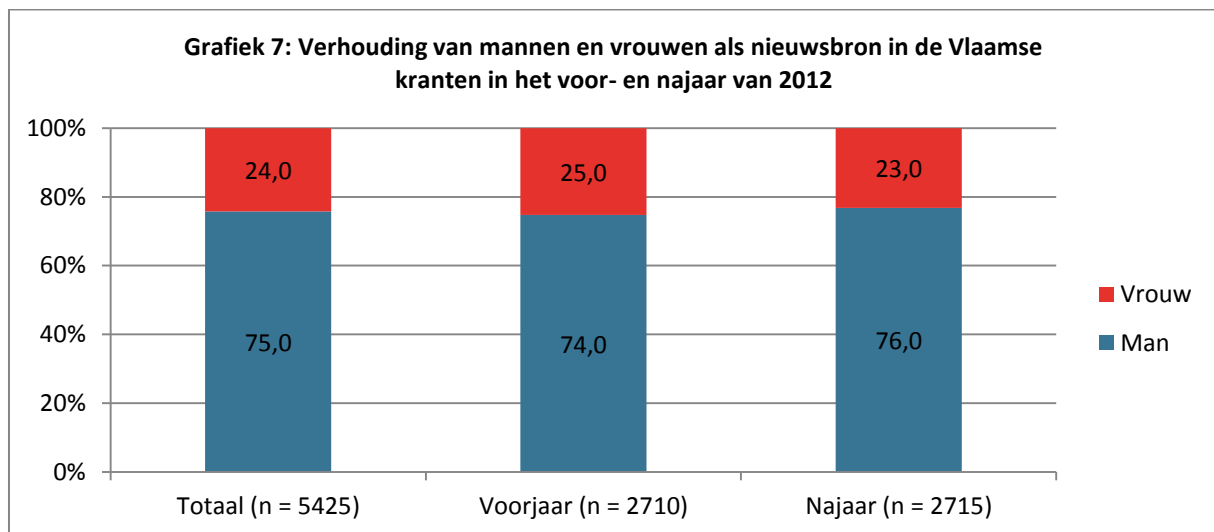
Grafiek 5 en 6 geven respectievelijk de man-vrouwverdeling weer per nieuwsthema voor het VRT-journaal en het VTM-journaal. In het VRT-journaal komen mannen en vrouwen significant verschillend over de nieuwsthema's heen aan bod ($\chi^2(10) = 23,227$; $p = .010$), waarbij vrouwen in het thema onderwijs en wetenschap met 60% domineren op mannelijke actoren. Verder zijn vrouwen met meer dan twee op vijf vertegenwoordigd in de thema's mobiliteit, rechten en vrijheden en welzijn. In het VTM-nieuws worden vrouwen en mannen

echter niet significant anders binnen de nieuwsthema's verdeeld ($\chi^2(9) = 6,024; p = .738$). Vrouwen komen wel het meest aan bod in het nieuwsthema welzijn met een verhouding van twee ten opzichte van vijf mannen.

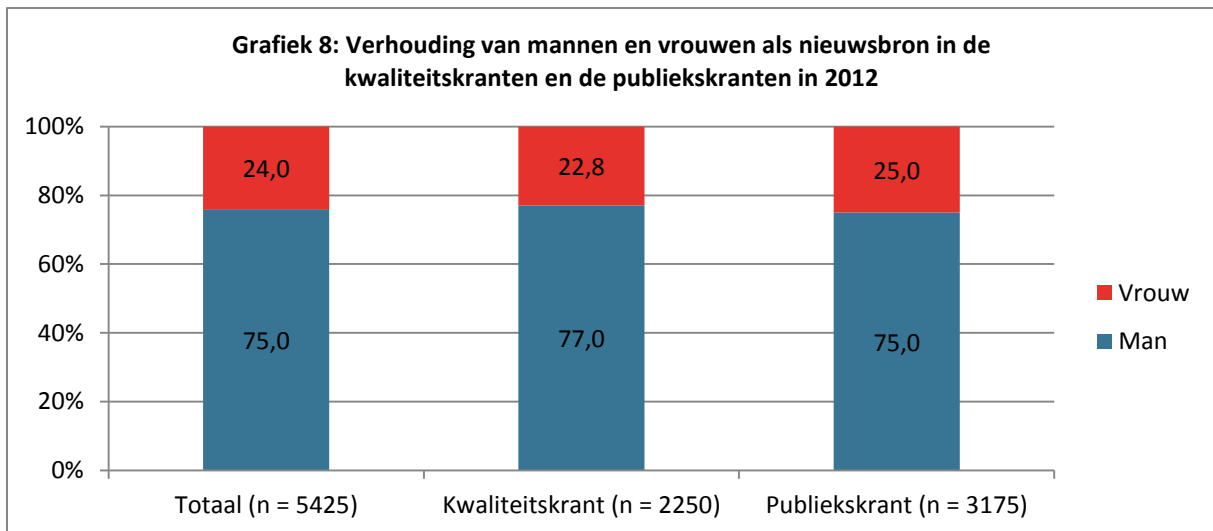
Kortom, het antwoord op onderzoeksvraag 2 luidt dat mannen en vrouwen zich als nieuwsbron in de Vlaamse televisiejournals anno 2012 verhouden met een sleutel van iets meer dan 4 op 1, waarbij sommige nieuwsthema's, zoals onderwijs of welzijn, een 'winst' van ongeveer 10% voor de vrouwen betekenen.

8.1.3. Genderdiversiteit in de Vlaamse kranten

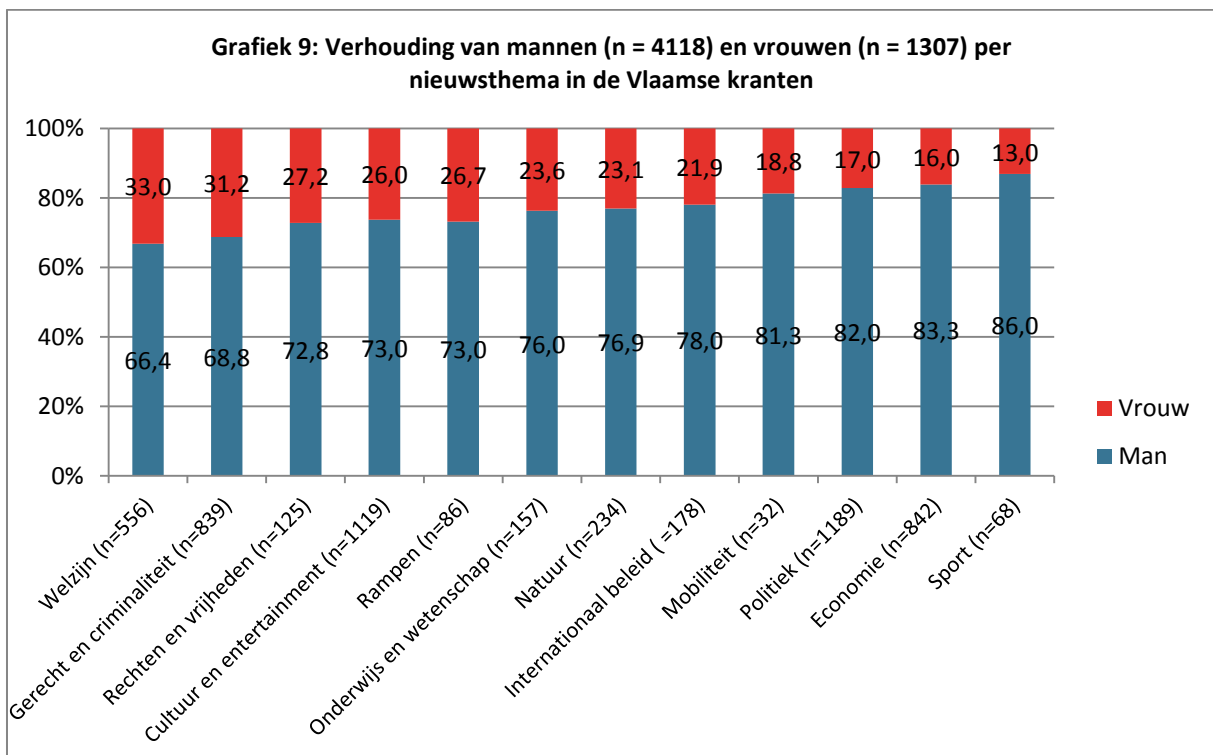
In de Vlaamse kranten is de man-vrouwverhouding van nieuwsbronnen gelijk aan 77% versus 23% (grafiek 7). In de week in het voorjaar van 2012 gaven journalisten ongeveer 1% minder vrouwen het woord dan de week in het najaar, maar dit verschil is statistisch niet significant ($\chi^2(1) = 3,415; p = .065$).

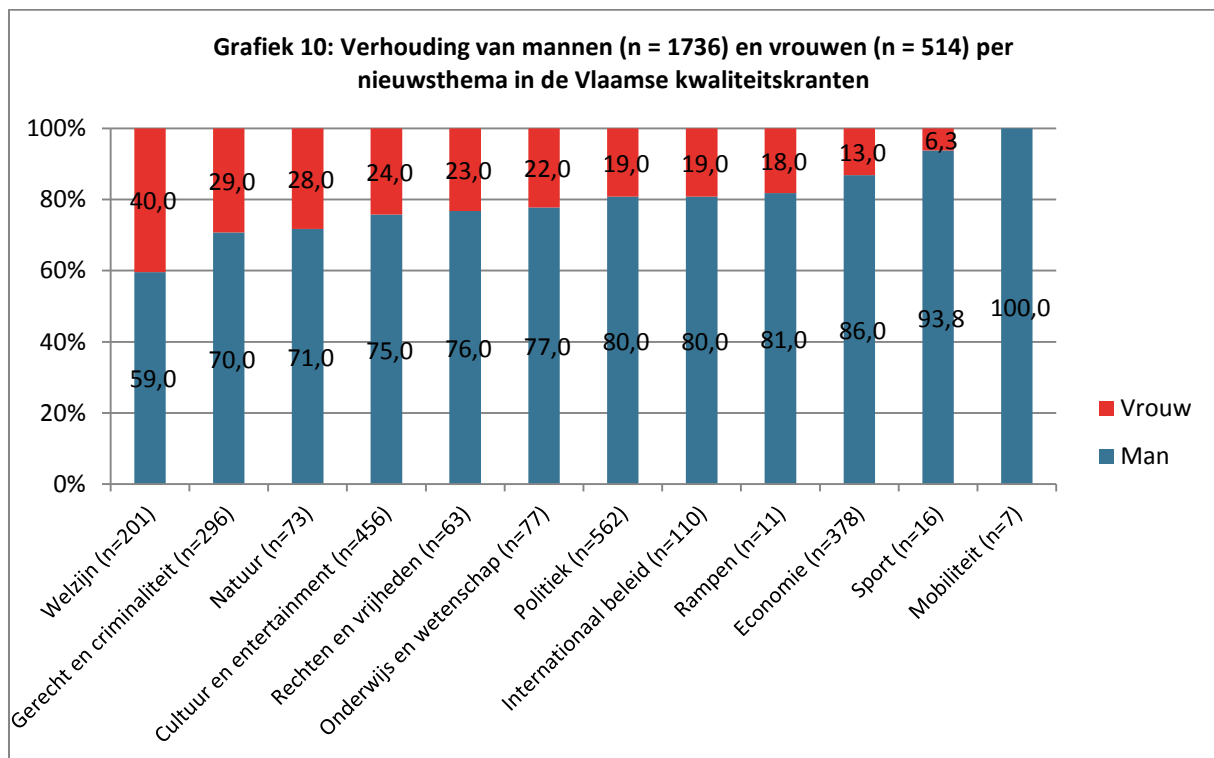
Grafiek 8 toont het verschil tussen de presentatie van nieuwsbronnen in de zogenaamde kwaliteitskranten, *De Morgen* en *De Standaard*, versus de zogenaamde publicatiekranten, *Het Nieuwsblad*, *Het Laatste Nieuws* en *Het Belang van Limburg*. Publicatiekranten halen meer dan 3% meer vrouwelijke nieuwsbronnen aan dan de kwaliteitskranten, hoewel dit verschil niet significant was ($\chi^2(1) = 3,273; p = .070$).

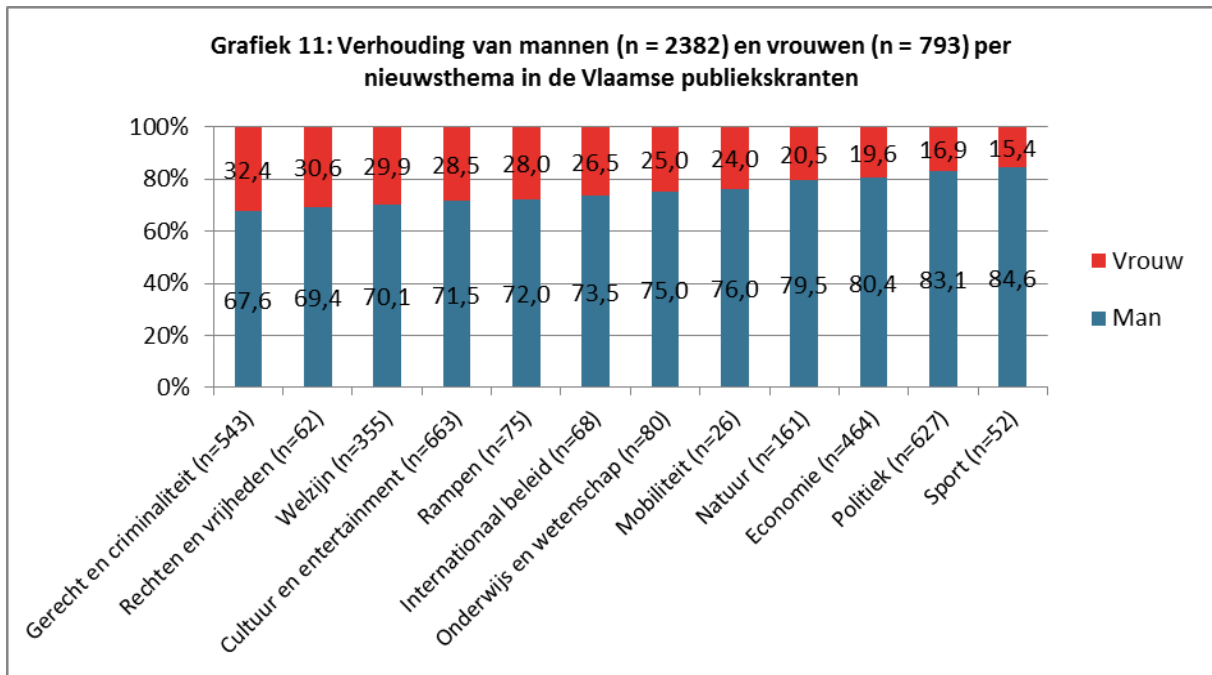
De man-vrouwverhouding in de Vlaamse kranten ziet er significant anders uit voor de verschillende nieuwsthema's, $\chi^2(11) = 111,338$; $p < .001$. In grafiek 9 staan links de nieuwsthema's waarin vrouwen het meest voorkomen, en rechts de thema's waarin ze het minst voorkomen. Voor de nieuwsthema's welzijn, en gerecht en criminaliteit geldt dat iets meer dan drie op tien nieuwsbronnen vrouwen zijn. Naar analogie van eerder onderzoek (o.a. Craft & Wanta, 2004) komen vrouwen nauwelijks aan bod in harde nieuwsthema's zoals sport, economie en politiek: daarin verschenen ongeveer één op zes vrouwelijke nieuwsbronnen.

Grafiek 10 geeft de verhouding van mannen en vrouwen weer per nieuwsthema in de onderzochte Vlaamse kwaliteitskranten. Deze verhouding verschilt significant voor de verschillende nieuwsthema's ($\chi^2(11) = 73,108, p < .001$). Enkel in het nieuwsthema welzijn zijn twee op vijf nieuwsbronnen vrouwelijk. In de hardere nieuwsthema's economie, rampen, internationaal beleid en politiek zijn minimaal vier op vijf nieuwsbronnen mannen. Voor het nieuwsthema mobiliteit geldt dat er in de steekproef zelfs geen enkele vrouw aan het woord komt, en bij sportnieuws zijn nog geen één op vijftien nieuwsbronnen vrouwen.

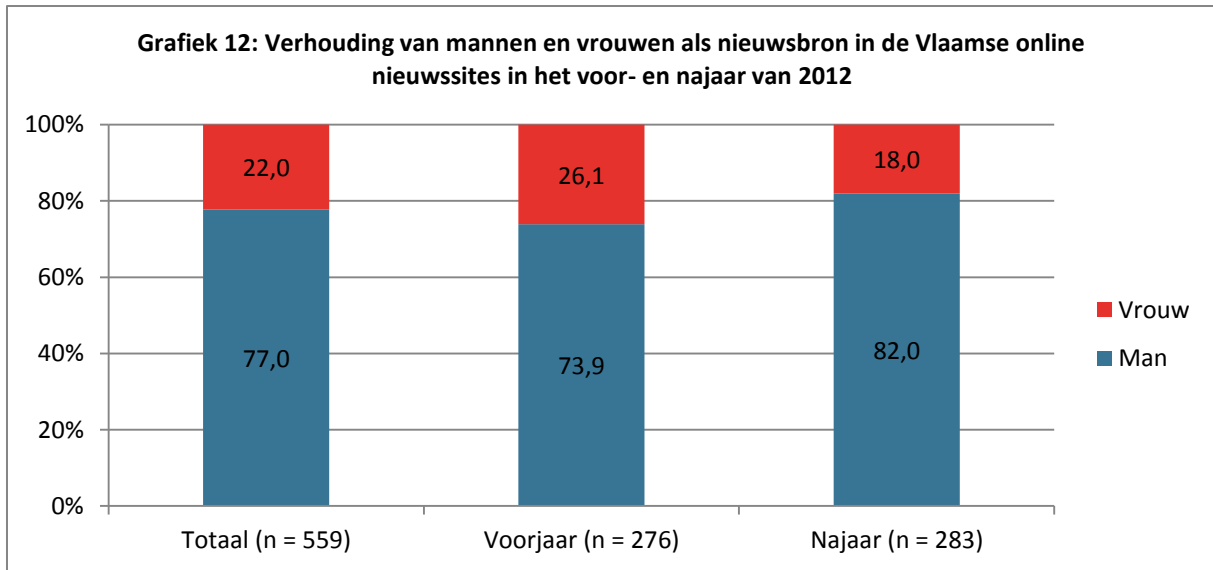
In de Vlaamse publiekskranten zien we een zelfde man- vrouwongelijkheid optreden, $\chi^2(11) = 59,670, p < .001$ (grafiek 11). Bij de thema's gerecht en criminaliteit, rechten en vrijheden, welzijn, en cultuur en entertainment zijn ongeveer twee op vijf van de nieuwsbronnen vrouwelijk. In de hardere nieuwsthema's sport, politiek en economie komen overwegend mannen voor, namelijk meer dan vier op vijf nieuwsbronnen.

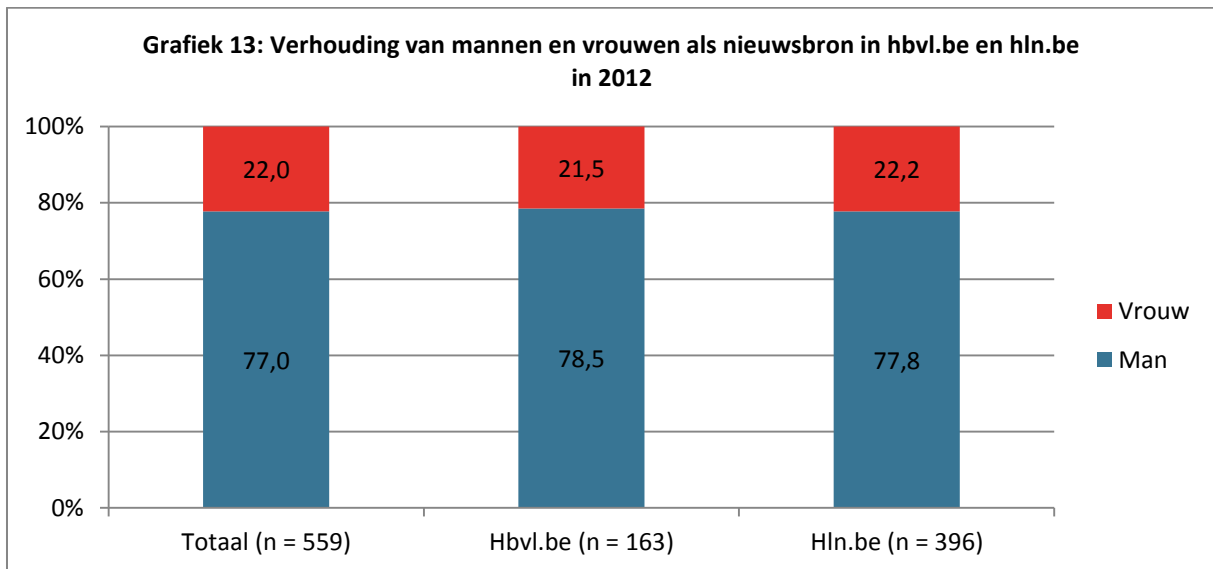
Als besluit kan gesteld worden dat in Vlaamse kranten één op vier vrouwelijke nieuwsbronnen voorkomen. Vlaamse publicatiekranten geven iets meer vrouwen het woord dan de zogenaamde kwaliteitskranten. Daarnaast valt op dat vrouwen vooral het woord krijgen in het ‘zachte’ nieuwsthema welzijn, waarbij dit meer het geval is in kwaliteitskranten dan in publicatiekranten (OV3).

8.1.4. Genderdiversiteit in de Vlaamse online nieuwssites

In de steekproef van Vlaamse online nieuwssites is de verhouding ongeveer één vrouw op vijf mannen (grafiek 12). In de steekproefweek in het voorjaar blijken significant meer vrouwen het woord te krijgen dan in de steekproefweek in het najaar ($\chi^2(1) = 5,297; p = .021$): in het voorjaar komen 8% meer vrouwelijke nieuwsbronnen aan bod dan in het najaar. Ten dele kan dit verklaard worden door de verdeling van nieuwsthema's doorheen de twee weken omvattende steekproef. In de eerste steekproefweek werden het grootste aantal nieuwsbronnen in de zogenaamde zachtere thema's welzijn, en onderwijs en wetenschap opgevoerd, respectievelijk 70% en 87,5% van alle nieuwsbronnen binnen deze thema's kwamen voor in de eerste steekproefweek. Daarnaast domineerde het politieke nieuws, een eerder ‘hard’ nieuwsthema, de tweede steekproefweek (43,5% van alle nieuwsbronnen in politiek), doordat de gemeenteraadsverkiezingen net in de steekproef viel.

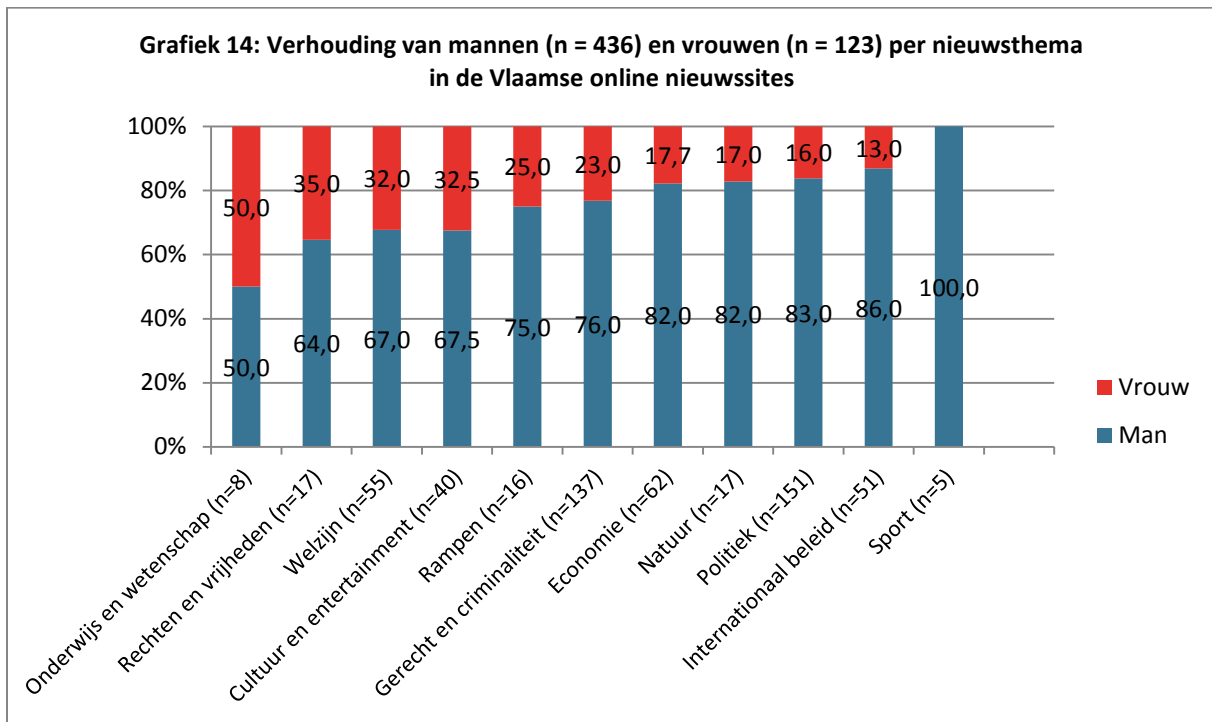

Mannen en vrouwen komen gemiddeld evenveel aan bod op hbvl.be en hln.be (grafiek 13),: deze twee online nieuwssites verschillen in het representeren van vrouwelijke nieuwsbronnen niet significant van elkaar ($\chi^2(1) = 0,038; p = .846$).

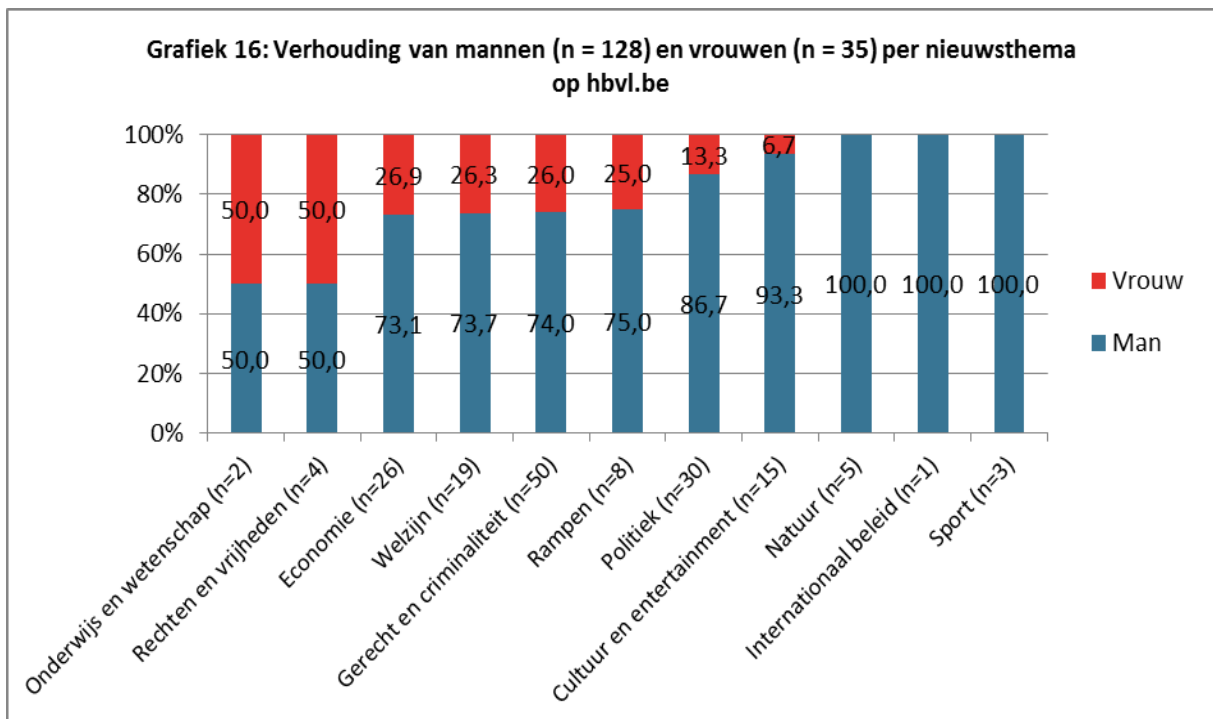
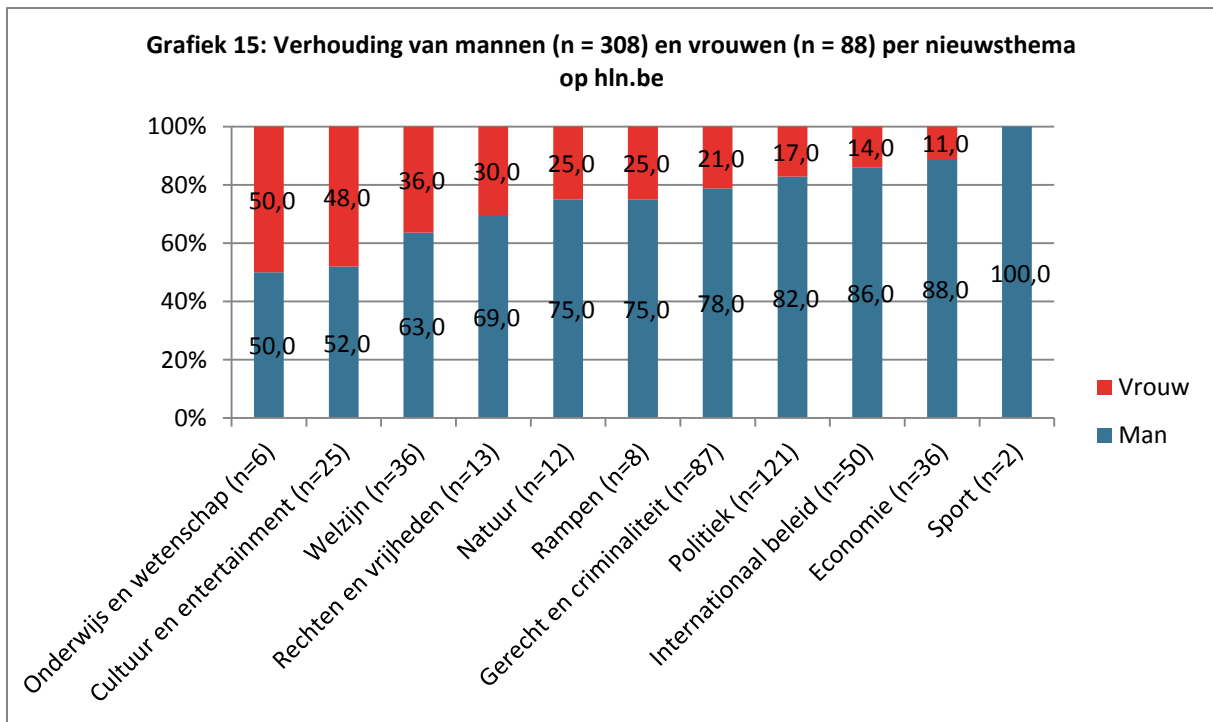

In grafiek 14 stellen we eveneens eenzelfde ongelijkheid in de man- vrouwverhouding voor de verschillende nieuwsthema's vast ($\chi^2(10) = 18,789; p = .043$). Vrouwen komen beduidend meer voor in thema's als onderwijs en wetenschap, rechten en vrijheden, welzijn, en cultuur en entertainment, in een verhouding van één op twee à één op drie vrouwen ten opzichte van mannen. In het nieuwsthema sport komen er geen vrouwen aan bod. Binnen de

nieuwsthema's internationaal beleid, politiek, natuur, en economie laten de journalisten ongeveer één op zes vrouwelijke nieuwsbronnen aan het woord.

Grafiek 15 en 16 kijken naar de verhouding van mannen en vrouwen afzonderlijk voor hln.be en hbvl.be. Voor hln.be zijn de nieuwsthema's eveneens significant verschillend in hun proportie mannen versus vrouwen ($\chi^2(10) = 23,711$, $p = .008$), wat niet het geval is voor hbvl.be ($\chi^2(10) = 9,875$, $p = .452$). De kleine aantallen nieuwsbronnen zijn hier een verklaring: er komen namelijk in totaal op hbvl.be 35 vrouwelijke nieuwsbronnen voor. De trend toont wel aan dat vrouwen meer het woord krijgen bij onderwijs en wetenschap, en rechten en vrijheden, zogenaamde zachte nieuwsthema's, en niet in thema's als sport, economie en internationaal beleid, zogenaamde harde nieuwsthema's. Bij hln.be is dezelfde trend zichtbaar.

Samenvattend zijn in de Vlaamse online nieuwssites ongeveer één op vijf nieuwsbronnen vrouw. Er blijkt geen verschil in de verhouding mannen en vrouwen tussen de nieuwssites hln.be en hbvl.be, hoewel hbvl.be opvallend minder nieuwsbronnen gebruikt. Ook op de Vlaamse online nieuwssites komen vrouwen proportioneel meer voor in de zachte dan in de hardere nieuwsthema's (OV4).

8.2. Kwalitatieve tekstanalyse

Uit de kwalitatieve tekstanalyse over de aanstelling van Catherine De Bolle is het opvallend dat in zowat alle nieuwsverhalen expliciete aandacht gaat naar het feit dat Catherine De Bolle de allereerste *vrouwelijke* politiebaas in België is of zal worden. Het aspect ‘vrouw-zijn’ wordt dus als uitzonderlijk genoeg bestempeld om er telkens de aandacht op te vestigen.

In de meeste artikelen wordt echter nadruk gelegd op de capaciteiten die Catherine De Bolle bezit waardoor ze geschikt wordt geacht voor de functie van politiebaas. Hieronder een voorbeeld respectievelijk uit *De Morgen*, *De Standaard*, *Het Nieuwsblad* en *Het Laatste Nieuws*:

- “Haar grote troef is (...) dat ze zeer kritisch is. Ze stelt ook evidente dingen in vraag. (...) Catherine De Bolle is ook iemand die vooruit kijkt en anticipeert”, zegt Dirk Van Nuffel, korpschef van Brugge en voorzitter van de Vaste Commissie van de Lokale Politie (VCLP). (Politie krijgt voor het eerst vrouw als baas, 11.01.2012, p.9).
- Dossiers doorploegen schrikt De Bolle niet af, net zo min als aan de slag gaan met cijfers en tabellen. (Onverzettelijk, 11.01.2012, p. 10).
- Catherine De Bolle, korpschef van de lokale politiezone Ninove, haalde het naar verluidt in de laatste rechte lijn van de selectieproeven, vooral dankzij een uitgebreid en goed gestructureerd antwoord op de vraag hoe het financieel verder moet met de federale politie. (Moeder van drie wordt bazin van 12.000 agenten, 11.01.2012, p. 12).
- “Ze is zeer intelligent, altijd bij de les, dossiervreter, kritisch (...). Ze is zen en maakt daardoor indruk.”, zeggen kennissen. (...) “Een bazin met een luisterend oor, maar ook consequent als manager. Streng, maar rechtvaardig.”, zeggen insiders. (Klein maar dapper, 12.01.2012, p. 15).

In één artikel wordt echter wel getwijfeld of Catherine De Bolle een goede politiebaas kan worden door haar gebrek aan ervaring:

- Voor veel politiemensen lijkt het alsof De Bolle uit het saaie hinterland komt. (...) Ondanks haar hoge functie bij de lokale politie kan De Bolle ook moeilijk een apparatsjik worden genoemd. Sommige andere kandidaten voor de functie van commissaris-generaal draaiden al jaren mee aan de top van de federale politie. De Bolle nam daar al elf jaar geleden afscheid. (Uit het ‘hinterland’, 11.01.2012, p. 10).

Zoals eerder aangehaald, is telkens prominent aanwezig dat Catherine De Bolle een vrouw is. Dit kadert in sommige artikelen in een privéschets van Catherine De Bolle waarbij ze onder meer wordt beschreven als een vrouw, een goede kokkin en een moeder van drie zonen

waaronder een tweeling. Alsook wordt enkele keren herhaald dat ze klein van gestalte is, net als haar leeftijd (41 jaar). Daarnaast wordt dit vrouw-zijn benaderd vanuit de idee hoe ze als vrouw haar best zal moeten doen om te functioneren in een zogenaamde mannenwereld:

- “Ze (...) zal ondanks haar kleine gestalte zeker haar mannetje staan in het machobastion.”, zeggen kennissen. (Klein maar dapper, 12.01.2012, p. 15).
- “Het wordt voor haar een hele uitdaging. (...) 'Zij wordt baas in een macho-wereld en krijgt onder haar twee directeurs-generaal die ook op de job aasden. Het worden spannende tijden.”, zeggen vrienden. (Moeder van drie wordt bazin van 12.000 agenten, 11.01.2012, p. 12).
- De federale politietop is een mannenbastion. Hoe bent u van plan die ego's naar u te laten luisteren? “Ik [Catherine De Bolle] ben gewoon om in een mannenwereld te werken.” (Geesten zijn rijp voor een vrouw als chef, 01.03.2012, p. 11).
- “We zeggen makkelijk dat de strijd tussen de seksen intussen gestreden is, maar als een vrouw aan het hoofd komt van een typisch mannelijk bastion als de politie, kijken we daar toch nog even van op. In absolute topfuncties blijven vrouwen relatief schaars, zeker in milieus waar mannen nog op bijna natuurlijke wijze de plak zwaaien,” stelt hoofdredacteur van Het Nieuwsblad Liesbeth Van Impe. (Van Impe, 11.01.2012, p. 2.)

In enkele artikelen moet Catherine De Bolle zich verantwoorden over hoe ze haar toekomstige topfunctie zal combineren met haar gezin:

- “Voor ik me kandidaat stelde voor deze job heb ik grondig overlegd met mijn man. Is dit werk wel te combineren met een gezin? Zwaarwichtige vraag, maar we zijn eruit geraakt. Of je nu vrouw of man bent in een topjob, maakt eigenlijk weinig uit. Mannen in hoge functies moeten ook aandacht schenken aan hun kinderen. Mijn man, die leraar Woord is in het kunstonderwijs, neemt veel huiselijke en ouderlijke taken van me over.” (Mijn 13.000 agenten moeten voorbeeld zijn, 01.03.2012, p.10).
- Het werd al stevig in de verf gezet dat u de eerste vrouwelijke politiebaas bent. Monique De Knop, topmanager bij Binnenlandse Zaken, twijfelt eraan of je als vrouw een topjob wel met een gezin kan combineren. “Ik heb eerst ook goed moeten nadenken of deze job voor mijn gezin mogelijk zou zijn. Eerlijk: zonder de steun van mijn man en mijn omgeving zou ik dit niet zien zitten. Gelukkig staat mijn man achter me. Je moet duidelijke afspraken maken. De combinatie zal moeilijk zijn. Ik zal mijn kinderen minder vaak zien. (*Fel*) Maar het is alsof een vrouw haar kinderen niet graag ziet als ze een topfunctie wil. Over een man wordt zo iets nooit gezegd.” (Huyberechts, 01.03.2012, p.10).
- Vorige week was er commotie toen topvrouw Monique De Knop van de FOD Binnenlandse zaken zei dat een carrière als vrouw niet samengaat met een gezin. U hebt zelf drie jonge kinderen, gaat dat lukken? “(lachje) Mijn functie van korpschef was te combineren met mijn gezin. Volgens mij gaat mijn functie van commissaris-generaal dat ook zijn. Voor ik me kandidaat stelde, heb ik lang stilgestaan bij de repercussies op mijn gezin. Mijn gezin maakte een groot deel van de beslissing uit of ik al dan niet zou meedoen. Ik heb dat met mijn man serieus doorgepraat. Want er zijn uiteindelijk toch een aantal

van mijn verantwoordelijkheden die hij nu moet overnemen. We omringen ons ook met mensen die kunnen inspringen indien dat nodig is. Je moet je er alleszins op organiseren. Anders wordt het heel moeilijk.” Uw man moet dus nog niet onmiddellijk huisvrouw worden? “(lacht) Néén”. (Maeckelbergh, 01.03.2012, p. 10).

Twee keer kadert dit binnen de context van een uitspraak van een vrouwelijke manager bij Binnenlandse Zaken. Duidelijk is dat Catherine De Bolle in de verdediging gaat door te stellen dat het niet gaat over haar vrouw-zijn, maar wel dat het moeilijk is om een gezin met een topjob te combineren.

De aanstelling van Catherine De Bolle als vrouw in een topfunctie wordt ook in de bredere context van ‘de vrouw in de maatschappij’ geplaatst. Catherine De Bolle kan een voorbeeld zijn voor andere vrouwen, mits ze haar functie goed zal uitoefenen.

- “Juist daarom is het positief dat nog eens een traditioneel rolmodel wordt doorbroken in wat nog steeds als een mannenbastion kan worden beschouwd. Het kan tellen als voorbeeld, maar we moeten ons er tegelijkertijd voor behoeden om de uitzonderlijkheid ervan in de verf te zetten. Anders voeden we een zichzelf versterkend maatschappelijk beeld van 'abnormaalheid'. Alsof vrouwen van nature de capaciteiten noch de ambities hebben om professioneel door te breken”, zegt Caroline Ven, manager van het jaar. (Vrouw aan de top mag geen nieuws zijn, 13.01.2012, p. 28).
- “Ik ben ook blij voor alle andere vrouwen. Ik heb bewezen dat er ook voor ons doorgroeimogelijkheden zijn en dat we topfuncties kunnen bereiken. Niet omdat we vrouwen zijn.”, zegt Catherine De Bolle. (Mijn 13.000 agenten moeten voorbeeld zijn, 01.03.2012, p.10).
- “Bliksemschicht in een land waar vrouwen onverminderd quotawezens zijn.”, stelt Hugo Camps. (Camps, 01.03.2012, p.1).
- “Het was nooit mijn bezorgdheid een rolmodel voor vrouwen te worden”, zegt De Bolle. (...) “Maar ik besef ondertussen ten volle dat ik een voorbeeld ben geworden, en dat is goed. Het is goed dat vrouwen beseffen dat ook zij een topfunctie kunnen invullen.” (Huyberechts, 01.03.2012, p.10).
- “Maar de enige manier om extra druk weg te nemen bestaat erin dat topvrouwen in de praktijk bewijzen dat ze het aankunnen.”, stelt hoofdredacteur van Het Nieuwsblad Liesbeth Van Impe. (Van Impe, 11.01.2012, p. 2).

In enkele artikelen wordt daarnaast expliciet vermeld dat Catherine De Bolle niet omwille van haar vrouw-zijn als politiebaas wordt aangesteld, maar omwille van haar capaciteiten:

- “Catherine De Bolle is op eigen kracht naar de top geklommen. Wat heet: als eerste uit de selectie gekomen. Dus niet à la merci des autres; Dat kunnen haar voorgangers niet zeggen – gunstelingen van loge en partij.”, stelt Hugo Camps. (Camps, 01.03.2012, p.1).
- “Maar zoals alle mannelijke kandidaten heb ik gewoon deelgenomen aan de selectie, waar ik nu eenmaal als eerste ben uitgekomen. Het bewijst dat je als vrouw binnen de politie kunt doorgroeien, net als een man. Het is gewoon een kwestie van willen.”, zegt Catherine De Bolle. (Geesten zijn rijp voor een vrouw als chef, 01.03.2012, p. 11).
- Een historische gebeurtenis in haar kringen. “In alle eerlijkheid: ik ben er fier op dat ik als vrouw als beste uit de selectieproeven kwam. Ik ben ook blij voor alle andere vrouwen. Ik heb bewezen dat er ook voor ons doorgroeimogelijkheden zijn en dat we topfuncties kunnen bereiken. Niet omdat we vrouwen zijn, maar omdat we evenveel capaciteiten kunnen hebben als mannen. De inhoud, daar draait het om. Ik zal tijdens mijn mandaat dan ook niet focussen op vrouwelijke accenten. Dat is niet relevant. Mijn opdracht is dat de 13.000 leden van de federale politie er zijn voor de bevolking, efficiënt werken en alle vormen van criminaliteit onder controle krijgen.”, stelt Catherine De Bolle. (Mijn 13.000 agenten moeten voorbeeld zijn, 01.03.2012, p.10).

Tot slot wordt naast de aandacht voor het vrouw-zijn van Catherine De Bolle, ook nadruk gelegd op de specifieke moeilijkheid van haar baan omdat de politie met een imagoprobleem kampt:

- Waarnemers voorspellen dat ze haar handen vol zal hebben met het oppoetsen van het imago van het korps, na de schandaalsfeer van de jongste jaren, en het verbeteren van de opleiding van de agenten. (Werk op de plank voor De Bolle, 01.03.2012, p. 2.)

Als antwoord op onderzoeksvraag 5 kunnen we stellen dat de meeste artikelen sterk benadrukken dat Catherine De Bolle een vrouw is; dat het een historische gebeurtenis is dat een vrouw een topfunctie binnen de politie bekleedt. Haar vrouwelijkheid wordt dan ook op diverse manieren belicht: zowel als moeder, als vrouw binnen een mannenwereld, alsook als voorbeeld voor andere vrouwen. Toch is er in de artikelen ook ruime aandacht voor haar capaciteiten, alsook voor de moeilijkheden die ze zal ondervinden omwille van de imagoproblemen bij de politie. Er is daarnaast slechts één artikel dat expliciet negatief is over de bekwaamheid van Catherine De Bolle, waarbij haar gebrek aan ervaring wordt aangekaart en niet wordt verwezen naar haar vrouw-zijn.

9. Discussie en conclusie

Anno 2012 zijn in de Vlaamse nieuwsmedia, in lijn met voorgaand internationaal en nationaal onderzoek, vrouwelijke nieuwsbronnen in verhouding tot hun mannelijke tegenhangers ondervertegenwoordigd (o.a. Ross et al., 2013; Zoch & VanSlyke Turk, 1998).

In de Vlaamse televisiejournals en Vlaamse kranten zijn ongeveer één op vier nieuwsbronnen vrouwelijk, en in de Vlaamse online nieuwssites is dit ongeveer één op vijf. Er werden geen significante verschillen gevonden tussen de publieke omroep (VRT) en de commerciële omroep (VTM), noch tussen kwaliteitskranten en publiekskranten, noch tussen hbvl.be en hln.be. Het VTM-nieuws bleek wel ongeveer 2% meer vrouwen aan het woord te laten dan het VRT-journaal. Dit ligt in de lijn met eerder onderzoek waarbij VTM 3% meer vrouwelijke etnisch-culturele minderheden aan bod bracht dan de VRT (Van den Bulck & Broos, 2011). Daarnaast haalden de publiekskranten meer vrouwelijke nieuwsbronnen aan dan de kwaliteitskranten. Concluderend blijkt het aandeel vrouwen in de Vlaamse nieuwsmedia vrij stabiel te zijn, zowel onderling tussen de verschillende nieuwsmerken, als over de verschillende nieuwsmedia heen.

In lijn met vorig onderzoek blijken vrouwen eerder aan bod te komen in zogenaamde zachte nieuwsthema's zoals welzijn, en systematisch minder in zogenaamde harde nieuwsthema's zoals economie (o.a. De Swert & Hooghe, 2010; Liebler & Smith, 1997). Dit blijkt het geval te zijn voor de drie nieuwsmedia (tv, kranten en online nieuwssites).

In de Vlaamse televisienieuwsuitzendingen komen vrouwen in verhouding tot mannen in de thema's rechten en vrijheden, onderwijs en wetenschap, en welzijn met meer dan 40% voor, terwijl in hardere nieuwsthema's zoals economie vrouwen minder dan 25% het woord krijgen. In het thema internationaal beleid is het percentage vrouwelijke nieuwsbronnen onder de 10%. Er is geen groot verschil tussen VRT en VTM op te merken, hoewel VRT veel vrouwen presenteert binnen het thema rechten en vrijheden, terwijl dit thema niet aan bod komt in het VTM-nieuws. Daarnaast laat VTM verhoudingsgewijs meer vrouwen binnen politiek aan het woord (28,6% in verhouding tot 25%), terwijl veel minder binnen het thema onderwijs en wetenschap (28,6% in verhouding tot 60%).

In de Vlaamse kranten worden vrouwen eveneens meer proportioneel (ongeveer 30%) opgevoerd in het thema welzijn dan in de gehele berichtgeving, terwijl er maximaal één op zes vrouwen een stem krijgen in de thema's sport, economie en politiek. Opvallend is dat in de kwaliteitskranten vrouwen relatief meer voorkomen in het thema welzijn (40% vrouwen in vergelijking met 60% mannen) dan in de publiekskranten (ongeveer 30% vrouwen in verhouding tot 70% mannen). Algemeen blijken vrouwen in de publiekskranten minder prominent in één nieuwsthema aan bod te komen, terwijl er vrouwen in de kwaliteitskranten proportioneel veel het woord krijgen binnen het thema welzijn.

In de online nieuwssites ten slotte worden vrouwen eveneens meer naar voren gebracht in thema's als onderwijs en wetenschap, rechten en vrijheden, en welzijn (een verhouding van tussen de helft tot één op drie vrouwen). Vrouwen komen proportioneel veel minder aan bod in thema's als internationaal beleid, politiek en economie (ongeveer één op zes vrouwen). Dit verschilt weinig tot niet tussen het hbvl.be en hln.be.

Het kwalitatieve tekstonderzoek beperkte zich tot één case in vier Vlaamse kranten. De resultaten zijn enkel van toepassing op deze case en geven geen inclusief beeld van hoe Vlaamse krantenjournalisten vrouwen in topfuncties voorstellen. Bij de aanstelling van Catherine De Bolle als politiebaas blijken journalisten sterk de nadruk te leggen op het feit dat zij de eerste vrouwelijke commissaris-generaal van de politie wordt. Krantenjournalisten omschrijven de eerste vrouwelijke politiebaas als een spectaculair en historisch feit. Dit ligt in de lijn met eerder onderzoek waarbij Britse krantenjournalisten politica's systematisch met hun vrouw-zijn verbinden (Ross et al., 2013). Het vrouw-zijn van Catherine De Bolle wordt benaderd vanuit drie oogpunten: 'een vrouw in de mannenwereld', 'combinatie van een topfunctie met het gezinsleven', en 'vrouwen in de maatschappij'. Opvallend is dat Catherine De Bolle expliciet aangeeft dat ze enkel en alleen gekozen is omwille van haar kwaliteiten, en dus niet omwille van positieve discriminatie. In de meeste artikelen worden dan ook de capaciteiten van Catherine De Bolle om deze topfunctie uit te oefenen in de verf gezet. In slechts één artikel wordt ze als ongeschikt voor de functie omschreven en dit door haar gebrek aan ervaring, en dus onafhankelijk van haar vrouw-zijn. Opvallend is wel dat Catherine De Bolle zich moet verantwoorden hoe ze haar job met haar gezinsleven ziet te combineren, wat duidt op een hardnekkig genderstereotype (Armstrong et al., 2006; Delano, 2003). Toch kunnen we niet met zekerheid zeggen dat mannen deze vraag niet voorgeschoteld krijgen. In

vervolgonderzoek zal deze case van de benoeming van Catherine De Bolle als politiebaas worden vergeleken met de aanstelling van Dominique Leroy als CEO bij Belgacom.

Dit rapport tracht in kaart te brengen hoe vrouwen als nieuwsbronnen aan bod komen in de Vlaamse nieuwsmedia. De resultaten dienen echter te worden genuanceerd. Voor de online nieuwssites is de steekproefgrootte eerder klein, met een opvallend verschil tussen *hbvl.be* en *hln.be*. Dit verschil kan grotendeels worden verklaard door het gebruik van nieuwsbronnen. Wordt er immers gekeken naar het aandeel nieuwsbronnen, dan blijkt *hbvl.be* significant minder (22,3%) nieuwsbronnen te vermelden dan *hln.be* (45,5%), $\chi^2(1) = 98,520, p < .001$.

Een andere beperking is het significante verschil tussen de eerste steekproefweek en de tweede steekproefweek voor de online nieuwssites. Dit verschil kan ten dele worden verklaard door de dominantie van politiek nieuws in deze tweede steekproefweek waarin 43,6% van alle nieuwsbronnen aan bod komen. In de eerste steekproefweek zit dan ook significant minder politiek nieuws dan in de tweede week ($\chi^2(1) = 96,694, p < .001$). Dit verschil is te wijten aan het feit dat de gemeenteraadsverkiezingen (14 oktober) in de steekproefweek vielen. Wordt het politieke nieuws uit de twee weken steekproef gehaald, dan verdwijnt het significante verschil tussen beide weken ($\chi^2(1) = 1,850, p = .174$).

Dit rapport geeft enkel een stand van zaken weer wat betreft de genderdiversiteit in de Vlaamse nieuwsmedia. In vervolgonderzoek zal de visie van journalisten over diversiteit, waaronder genderdiversiteit worden geanalyseerd. Centraal staat daarbij de vraag in welke mate journalisten diversiteit kunnen en willen in hun dagelijkse nieuwspraktijk implementeren.

Een mogelijke verklaring voor de ondervertegenwoordiging van vrouwen als nieuwsbronnen in de Vlaamse nieuwsmedia omvat de journalistieke reflex om elitebronnen in het nieuws aan te halen. Zowel in de Vlaamse kranten, televisiejournals als online nieuwssites zijn dan ook meer dan zeven op tien bronnen elitebronnen: respectievelijk 87,8%, 91,9%, en 70,5%. Elitebronnen worden hoofdzakelijk omwille van een beroepsgerelateerde expertise aan het woord gelaten, waardoor vrouwen minder kans maken om in het nieuws te komen. In België zijn er immers iets meer mannen (54,5%) aan het werk dan vrouwen (FOD Economie, 2013). Daarnaast zijn minder vrouwen actief in de zakenwereld, de advocatuur of de politiek. Laat dit nu net de beroepsgroepen zijn die traditioneel meer in het nieuws komen. In België zijn er

bijvoorbeeld slechts 20% vrouwelijke bedrijfsleiders, 23,3% vrouwelijke directeurs in de privésector en 48,7% advocates actief (FOD Economie, 2010). Daarnaast bleek in de Belgische parlementen 39,1% van de verkozenen vrouw te zijn (Sliwa, Meier, & Thijssen, 2010). Ook in de Amerikaanse context kwamen Armstrong en Nelson (2005) tot de conclusie dat er meer mannen in de maatschappij werken die als officiële bron kunnen optreden. De ondervertegenwoordiging van vrouwen in de nieuwsmedia, is dan ook deels een weerspiegeling van de maatschappelijke verschillen tussen mannen en vrouwen.

Hoewel er geen significante verschillen tussen de kranten- en televisiemerken werden opgespoord, bleken publiekskranten en de commerciële omroep VTM wel iets meer vrouwen een stem te geven. Dit kan verklaard worden door het verschillend gebruik van elitebronnen. In de kwaliteitskranten komen namelijk significant meer elitebronnen (93,2%) dan in de publiekskranten (84,9%) voor, $\chi^2(1) = 83,421$; $p < .001$. Daarnaast bleek de commerciële omroep VTM significant minder elitebronnen (65,2%) op te voeren dan de publieke omroep VRT (76,2%), $\chi^2(1) = 12,064$; $p = .001$. Zoals eerder aangehaald zijn vrouwen minder in beroeps categorieën vertegenwoordigd die vaak als elitebron in het nieuws voorkomen. De publiekskranten en commerciële omroep geven dan ook meer getuigen en *vox populi* een stem in verhouding tot de kwaliteitskranten en publieke omroep, waardoor iets meer vrouwen in het nieuws opduiken. In de kwaliteitskranten kwamen dan ook 5,3% getuigen en 2,1% *vox populi* voor, terwijl in kwaliteitskranten 12,8% en 2,8%. Voor de televisiezender bleek 6,9% getuigen en 27,9% *vox populi* het woord te krijgen op de VTM, terwijl 4,3% en 19,5% op de VRT.

Algemeen kan worden geconcludeerd dat vrouwen vandaag in de Vlaamse nieuwsmedia ondervertegenwoordigd zijn, en eerder stereotiep worden afgebeeld. De kwantitatieve onderzoeksfase toonde aan dat maximaal één op vier vrouwelijke nieuwsbronnen in de Vlaamse nieuwsmedia een stem krijgen, en dat ze systematisch meer in eerder zachte nieuwsthema's aan bod komen dan in zogenaamde harde nieuwsthema's. De kwalitatieve exploratieve casestudie van de benoeming van Catherine De Bolle als eerste vrouwelijke politiebaas gaf aan dat haar vrouw-zijn een belangrijk nieuwswaardig aspect van het nieuwsverhaal vormde. In enkele artikelen werd daarbij expliciet de genderspecifieke vraag gesteld in welke mate Catherine De Bolle haar nieuwe functie met haar gezinsleven combineerbaar achtte.

10. Bibliografie

- Armstrong C. L. & Nelson, M. R. (2005). How newspaper sources trigger gender stereotypes. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 82(4), 820-837.
- Armstrong C. L. (2004). The influence of Reporter Gender on Source Selection in Newspaper Stories. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 81(1), 139-154.
- Armstrong, C.L., Wood, M.L.M., & Nelson, M.R. (2006). Female News Professionals in Local and National Broadcast News During the Buildup to the Iraq War. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 50(1), 78-94.
- Banaji, M. R., & Greenwald, A. G. (1995). Implicit Gender Stereotyping in Judgements of Fame. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(2), 181-198.
- Bennett, W. L., Lawrence, R.G., & Livingston, S. (2007). The Semi-Independent Press: A Theory of News and Democracy. In W.L. Bennett, R.G. Lawrence, & S. Livingston (Eds.), *When the Press Fails: Political Power and News Media from Iraq to Katrina* (pp. 46-71). London: University of Chicago Press.
- Calcutt, A., & Hammond, P. (2011). *Journalism studies. A critical introduction*. London: Routledge.
- Carter, C., & Steiner, L. (2004). Mapping the contested terrain of media and gender research. In C. Carter, & L. Steiner (Eds.), *Critical readings: Media and Gender* (pp. 11-36). Maidenhead: Open University Press.
- Collins, R.L. (2011). Content Analysis of Gender Roles in Media: Where Are We Now and Where Should We Go? *Sex Roles*, 64(3-4), 290-298.
- Courney, A. E., & Whipple, T. W. (1983). *Sex stereotyping in advertising*. Lexington: Lexington Books.
- Craft, S., & Wanta, W. (2004). Women in the Newsroom: Influences of Female Editors and Reporters on the News Agenda. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 81(1), 124-138.
- De Swert, K., & Hooghe, M. (2010). When Do Women Get a Voice? Explaining the Presence of Female News Sources in Belgian News Broadcasts (2003-5). *European Journal of Communication*, 25(1), 69-84.
- Delano, A. (2003). Women Journalists: what's the difference? *Journalism Studies*, 4(2), 273-286.
- Eccles, J. S. (1987). Gender Roles and Women's Achievement-Related Decisions. *Psychology of Women Quarterly*, 11(2), 135-172.

- FOD Economie (2010). Beroepen (top 100) in België volgens geslacht. Raadpleegbaar via: http://statbel.fgov.be/nl/modules/publications/statistiques/arbeidsmarkt_levensomstandigheden/Top_100_beroeppen.jsp.
- FOD Economie (2013). De Belgische arbeidsmarkt in 2012. Raadpleegbaar via: http://statbel.fgov.be/nl/binaries/analyse_nl_tcm325-238812.pdf.
- Galtung, J., & Ruge, M. H. (1965). The structure of foreign news: The presentation of the Congo, Cuba and Cyprus crises in four Norwegian newspapers. *Journal of Peace Research*, 2(1), 64-90.
- Gerbner, G. & Gross, L. (1976). Living with television: The violence profile. *Journal of Communication*, 26(2), 172-199.
- Haveman, H.A., & Beresford, L.S. (2012). If You are So Smart, Why Aren't You the Boss? Explaining the Persistent Vertical Gender Gap in Management. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social science*, 639(1), 114-130.
- Hayes, A.F., & Krippendorff, K. (2007). Answering the call for a standard reliability measure for coding data. *Communication Methods and Measures*, 1, 77-89.
- Hester, J.B., & Dougall, E. (2007). The Efficiency of Constructed Week Sampling for Content Analysis of Online News. *Journalism Quarterly*, 84(4), 811-824.
- Hoffman, L.H. (2006). Is Internet Content Different after all? A Content Analysis of Mobilizing Information in Online and Print Newspapers. *Journalism Quarterly*, 3 (1), 58-76.
- Hoffmann-Riem, W. (1987). National Identity and Cultural Values: Broadcasting Safeguards. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 31(1): 57-72.
- Joris, W.; d'Haenens, L, Van Gorp, B, & Vercruyse, T. (2013). De eurocrisis in het nieuws. Een framinganalyse van de verslaggeving in Vlaamse kranten. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 41(2), 162-183.
- Klein maar dapper. (12.01.2012). *Het Laatste Nieuws*, p. 15.
- Krippendorff, K. (2011) Agreement and Information in the Reliability of Coding. *Communication Methods and Measures*, 5(2), 93-112.
- Len-Ríos, M.E., Rodgers, S., Thorson, E., & Yoon, D. (2005). Representation of Women in News and Photos: Comparing Content to Perceptions. *Journal of Communication*, 55(1), 152- 168.
- Liebler, C.M., & Smith, S.J. (1997). Tracking Gender Differences: A Comparative Analysis of Network Correspondents and Their Sources. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 41(1), 58-68.

- Lombard, M., Snyder-Duch J., & Bracken, C.C. (2002). Content Analysis in Mass Communication. Assessment and Reporting of Intercoder Reliability. *Human Communication Research*, 28(4), 587-604.
- Maeckelbergh, B. (01.03.2012). De meerderheid bij de politie speelt het spel wél correct. *De Morgen*, p. 10.
- Maesele, K. (28.01.2012). Benoeming eerste vrouwelijke politiebaas plots op de helling. *Het Nieuwsblad*, p.2.
- Maier, S. R. (2010). Newspapers Offer More News Than Do Major Online Sites. *Newspaper Research Journal*, 31(1), 6-19.
- Maier, S. R., Tucker, S. (2012). Online News Readers Get Different News Mix than Print. *Newspaper Research Journal*, 33(4), 48-62.
- Manning, P. (2001). *News and News Sources. A Critical Introduction*. Londen: Sage Publications Ltd.
- Matud, M.P., Rodríguez, C., & Espinosa, I. (2011). Gender in Spanish Daily Newspapers. *Sex Roles*, 64(3-4), 253-264.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The Agenda Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176-187.
- McQuail, D. (1992). *Media Performance: mass communication and the public interest*. London: Sage.
- Mencher, M. (2000). *News reporting and writing*. Boston: McGraw-Hill.
- Mijn 13.000 agenten moeten voorbeeld zijn. (01.03.2012). *Het Laatste Nieuws*, p. 10.
- Moeder van drie wordt bazin van 12.000 agenten. (11.01.2012). *Het Nieuwsblad*, p. 12.
- Napoli, P.M. (1999). Deconstructing the diversity principle. *Journal of Communication*, 49(4), 7-34.
- North, L. (2009). *The Gendered Newsroom: How Journalists' Experience the Changed World of Media*. Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Northup T. (2010). Is Everyone a Little Bit racist? Exploring Cultivation Using Implicit and Explicit Measures. *Southwestern Mass Communication journal*, 26(1), 29-41.
- Onverzettelijk. (11.01.2012). *De Standaard*, p. 10.
- Orgad, S. (2012). *Media Representation and the Global Imagination*. Cambridge: Polity Press.
- Pieter Huyberechts, P. (01.03.2012). 'Ik wil het vertrouwen in de politie weer opkrikken.'. *Het Nieuwsblad*, p. 10.
- Politie krijgt voor het eerst vrouw als baas. (11.01.2012). *De Morgen*, p.9.

- Price, C.J., & Wulff, S.S. (2005). Does Sex Make a Difference? Job Satisfaction of Television Network News Correspondents, *Women's Studies in Communication* 28(2), 207–234.
- Riffe, D., Lacy, S. & Fico, G.F. (1998). *Analyzing media messages. Using Quantitative Content Analysis In research*. Mahwah (New Jersey): Erlbaum.
- Riffe, D.; Aust, C.F. & Lacy, S.R. (1993). The Effectiveness of Random, Consecutive Day and Constructed Week Sampling in Newspaper Content Analysis. *Journalism Quarterly*, 70(1), 133-139.
- Rodgers, S., & Thorson, E. (2003). A Socialization Perspective on Male and Female Reporting. *Journal of Communication*, 53(4), 658-675.
- Ross, K. (2007). The journalist, the housewife, the citizen and the press. Women and men as sources in local news narratives. *Journalism*, 8(4), 449-473.
- Ross, K., & Carter, C. (2011). Women and news: A long and winding road. *Media, Culture & Society*, 33(8), 1148-1165.
- Ross, K., Evans, E., Harrison, L., Shears, M., & Wadia, K. (2013). The Gender of News and News of Gender: A Study of Sex, Politics, and Press Coverage of the 2010 British General Election. *The International Journal of Press/Politics*, 18(1), 3-20.
- Sanders, K. (2006). *Ethics and journalism*. London: Sage.
- Scheufele, D.A. (1999). Framing as a theory of media effects. *Journal of Communication*, 49(1), 103-122.
- Scheufele, D.A., & Tewksbury, D. (2007). Framing, agenda setting, and priming: the evolution of three media effects models. *Journal of Communication*, 57(1), 9-20.
- Schudson, M. (2003). *The sociology of news*. New York: Norton.
- Sikanku, E.G. (2011). Intermedia Influences Among Ghanaian Online and Print News Media: Explicating Salience Transfer of Media Agendas. *Journal of Black Studies*, 42(8), 1320-1335.
- Silverstone, R. (2008). *Media and Morality: On the Rise of the Mediapolis*. Cambridge: Polity.
- Sliwa, S., Meier, P., & Thijssen, P. (2010). *De politieke vertegenwoordiging van vrouwen. Na de verkiezingen van 7 juni 2009. Een objectieve balans van de quota*. Brussel: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.
- Soderlund, G. (2013). Approaches to Gender and Sexuality in Media History. In A.N., Valdivia (Ed.), *The International Encyclopedia of Media Studies*. Blackwell Publishing.
- Strinati, D. (2004). *An introduction to theories of popular culture*. New York: Theatre Arts Books.

- ter Wal, J. , d'Haenens, L., & Koeman, J. (2005). (Re)presentation of ethnicity in EU and Dutch domestic news: a quantitative analysis. *Media, Culture & Society*, 27(6), 937-950.
- Tuchman, G. (1978). The Symbolic Annihilation of Women by the Mass Media. In G. Tuchman, A.K Daniels, & J. Benét (Eds.), *Hearth and Home: Images of Women in the Mass Media* (pp.3-38). Oxford: Oxford University Press
- Uit het 'hinterland'. (11.01.2012). *De Standaard*, p.10.
- Van Cuilenburg, J. (1999). On completion, access and diversity in media, old and new. Some remarks for communications policy in the information age. *New media & society*, 1(2), 183-207.
- Van Cuilenburg, J. (2005). On monitoring media diversity, media profusion, and media performance: Some regulator's notes. *Communications*, 30(3), 301-308.
- Van Cuilenburg, J., & McQuail, D. (1982). *Media en pluriformiteit: een beoordeling van de stand van zaken*. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.
- Van den Bulck, H., & Broos, D. (2011). Can a charter of diversity make the difference in ethnic minority reporting? A comparative content and production analysis of two Flemish television newscasts. *Communications*, 36(2), 195-216.
- Van den Bulk, J. (2013). Cultivation Theory. Television Fiction as a Vector of Socialization. In A.N., Valdivia (Ed.), *The International Encyclopedia of Media Studies*. Blackwell Publishing.
- Van der Wurff, R., & van Cuilenburg, J. (2001). Impact of Moderate and Ruinous Competition on Diversity: The Dutch Television Market. *The Journal of Media Economics*, 14(4), 213-229.
- van Dijk, T.A., & Kintsch, W. (1983). *Strategies of Discourse Comprehension*. London: Academic Press.
- Van Impe, L. (11.01.2012). Vrouwelijk gezag. *Het Nieuwsblad*, p. 2.
- Van Zoonen, L. (1994). *Feminist Media Studies*. London: Sage.
- Van Zoonen, L. (2007) *Media, cultuur en burgerschap. Een inleiding*. Apeldoorn/Antwerpen: Het Spinhuis.
- Voakes, S.P.; Kapfer, J.; Kurpius, D. & Chern, D.S- Y. (1996). Diversity in the News: A Conceptual and Methodological Framework. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 73(3), 582-593.
- Werk op de plank voor De Bolle. (01.03.2012). *De Standaard*, p. 2.
- Widestedt, K. (2008). Issues of Gender Equality and Diversity in Broadcast News Policy. *Nordicom Review*, 29(1), 45-62.

WRR (2007). *Identificatie met Nederland*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Zoch, L., & VanSlyke Turk, J. (1998). Women Making News: Gender as a Variable in Source Selection and Use. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 75(4), 762-775.

11. Bijlagen

11.1. Bijlage 1: Codeerinstrument kwantitatieve analyse van nieuwsmedia (kranten, online nieuwssites en televisiejournaals)

1 Identificatie van het bericht
----

1 Coderingsnummer

Dit nummer bestaat uit 10 cijfers:

- Eerste cijfer: naam van de krant/websitetitel/televisiezender
- Tweede/derde cijfer: jaartal
- Vierde/vijfde cijfer: maand
- Zesde/zevende cijfer: dag
- Achtste/negende/tiende cijfer: artikel/itemnummer

2 Krantentitel/websitetitel/televisiezender

- 1: De Morgen
- 2: De Standaard
- 3: Het Belang van Limburg
- 4: Het Nieuwsblad
- 5: Het Laatste Nieuws

- 1: Hln.be
- 2: Hbvl.be

- 1: VTM
- 2: VRT

3 Datum

De datum in formaat: dd.mm.yy

4 Dag

- 1: Maandag
- 2: Dinsdag
- 3: Woensdag
- 4: Donderdag
- 5: Vrijdag
- 6: Zaterdag

5 Titel van het bericht

Geef hier de volledige titel

2 Inhoudskenmerken van het bericht
----

6 (t.e.m. 13) Som eerste 8 voorkomende landen op (vanuit context of letterlijk vermeld) of clusters/groeperingen van landen (bv. OESO, EU, Europa, G8, ...)

14 Thema 1

Hoofdthema: selecteren uit lijst van 40 thema's

1. POLITIEK		
	Politiek systeem	Hervormingen van de instellingen, veranderingen van staatsvorm, scheiding der machten, referendum, autonomie, separatisme, ... NIET: verandering van kiessysteem
	Verdeling van bevoegdheden	Staatshervorming
	Organisatie van politieke partijen en politieke bewegingen	Partijideologieën, portretten van politici, overzicht van carrières van politici,...
	Organisatie van de regering	Ontslag, aantreden van ministers, ministerposten, staatssecretarissen Coalitiebesprekingen, afschaffen van kabinetten, ontslag van adviseurs (vb. communicatieadviseur)
	Algemene beleidsverklaring	Regeerakkoord en nota van formateur

Organisatie van het parlement	Zetelverdeling, parlamentsvoorzitter, Kamer, Senaat,...
Organisatie van de administratie	Algemene administratieve hervormingen. decentralisatie (bv. van districten), statuut van de ambtenaar, openbaarheid van bestuur, e-government, ombudsman van de overheid. NIET: onderwijs, overheidsbedrijven.
Organisatie van lokale besturen en provincies	Aanstellen/ontslag van burgemeester, schepenen, wissel, gemeenteraad
Relaties federale, regionale en provinciale overheden, lokale besturen	
Organisatie van belangenverenigingen	Organisatie van vakbonden, middenveldorganisaties (bv. Unizo , Boerenbond, ABVV, ACV,...) NIET: acties (betogingen, manifestaties, stakingen,...) van belangenverenigingen
Politieke cultuur / ethische politiek	Politieke moraal, depolitisering, politieke verantwoordelijkheid, NPC, politieke vernieuwing, politieke cumulatie, lonen ministers en parlementairen, politieke comebacks, dienstbetoon, overlopers, ontslagen
Corruptie door politici of administratie	Alles wat zeker niet kan. Eventueel enkel beschuldiging ervan.
Politiek Jaaroverzicht	Terugblik op politieke jaar
Wetgeving verkiezingen	Veranderingen van de kieswet, migrantenstemrecht, stemrecht, stemplicht, minimumleeftijd,...
Organisatie van verkiezingen	Het aankondigen van (al dan niet vervroegde) verkiezingen
Campagnenieuws	Verslagen over campagneactiviteiten, stand van zaken, thema's in de verkiezingscampagne, ...
Opiniepeilingen	Resultaten en analyses van de resultaten en gevolgen
Uitslagen en interpretatie van verkiezingsuitslagen	
2. GERECHT, JUSTITIE EN CRIMINALITEITSBELEID	
Organisatie van het gerecht	Werking van het gerecht, bijkomende magistraten, meer geld voor parketten, achterstand, snelrecht, minimumstraffen

Organisatie van de politiediensten	Politiehervorming, personeelsbeleid, aanstellingen,...
Preventie van criminaliteit	Beleid, maatregelen, richtlijnen, samenwerking tussen instanties, internationale samenwerking, campagnes, gedragscodes
Drugsbeleid	
Beleid rond detentie	Gevangenis: (wenselijkheid van) bouw, menselijkheid van behandeling, leefbaarheid en veiligheid Vervroegde invrijheidstelling, personeelsbeleid, strafwetgeving
Repressie en controles i.v.m. criminaliteit	(Politie)acties i.v.m. bijvoorbeeld mensensmokkel, illegale vluchtelingen, kleine criminaliteit, oplichting, drugs, illegaal goederentransport, politiecapaciteit, sancties, zero-tolerance
Rechtszaken en processen	Beroepaantekeningen, voorkomen voor raadkamer, aanstellen onderzoeksrechter, strafmaat, detentie,...

3. CRIMINALITEIT

Bommelingen en Bomaanslagen	
Burgerlijke geschillen	Plagiaat, contractbreuk, ...
Fraude	Oplichting, afpersing, vervalsing, bedrijfsspionage, belangenverstremming, ... NIET: belastingfraude
Belastingfraude	Ontduiken van en knoeien met belastingen, belastingparadijzen, ...
Brandstichting en vandalisme	
Hooliganisme	
Straatgeweld en openbare orde	NIET: Hooliganisme, migrantenrellen, ...
Migrantenrellen	
Handtassenroof, gauwdieven, carjacking	
Inbraken	Zowel in privé als in publieke gebouwen Homejacking
Moord en moordpoging	Ook zelfdoding
Verkrachtingen en aanrandingen van volwassenen	
Pedofilie	
Overvallen	

	Slagen en verwondingen, vechtpartijen	
	Ontsnappings uit de gevangenis	
	Drughandel	Gangsteroorlog om drugs
	Ontvoering en losgeld	
	Gezinsdrama's	
	Mensenhandel	Prostitutie, illegalen, vrouwenhandel, seksvluchtelingen,...
	Piraterij	
4. RECHTEN EN VRIJHEDEN		
	Racisme	
	Mensenrechten	Ook mensenrechtenorganisaties
	Doodstraf	Executies
	Discriminaties en rechten van holebi's	
	Discriminaties en rechten van vrouwen	
	Discriminaties en rechten van autochtone etnische minderheidsgroepen	Bijvoorbeeld Franstaligen in Vlaamse rand, Basken,...
	Andere rechten en vrijheden, discriminaties	
5. MIGRATIE, INTEGRATIE EN ASIELZOEKERS		
	Seizoenmigratie en emigratie	
	Integratie van migranten	Taalcursussen, integratiecursussen
	Asielzoekers en illegalen	Opvang, behuizing, leefomstandigheden, aanwezigheid, uitwijzing uitgeprocedeerden, ...
	Immigratie	Migratiestop, quota, beperkingen, regularisatie, ...
6. FINANCIËN EN ECONOMIE		
	Monetair en financieel beleid	Maatregelen, stabiel houden van valuta, wisselkoers
	Beurzen	AEX, Bel 20, Dow Jones,...
	Banksector, lenen, sparen	NIET: bedrijfsorganisatie van banken
	Verzekeringen en rampenfonds	NIET: bedrijfsorganisatie van verzekeringsmaatschappijen
	Belastingen	Ook eventuele loonlastenverlagingen
	Begroting	
	Overheidsschuld, Maastrichtnormen, staatsschuld	

	Economische toestand	Economische analyses, conjunctuur, schulden crisis, consumentenvertrouwen, ondernemingsvertrouwen, koopkracht, ...
	Economisch beleid	Berichten over de slechte economie, maatregelen van de regering, economische planning, steun aan bedrijven, ...
	Privatisering/nationalisering en organisatie van overheidsbedrijven	
	Handelsbeleid	Exportsteun, douanecontroles, invoerrechten,...
	KMO's	Kleine of middelgrote ondernemingen
	Distributie	Openingsuren van winkels, verplichte sluitingsdag, nieuwe wet op nachtwinkels, ...
	Organisatie en beleid van specifieke bedrijven	Deels ontslagen, nieuwe CEO of COO, gedeeltelijke verkoop, overname, sluiting/opening van vestiging, ...
	Industriële sectoren	De bouw, de farmaceutische industrie, metaalindustrie,...
7. CONSUMENT		
	Consumentenzaken	Bescherming van consument, koopovereenkomst, geschillencommissie, garantie,...
	Reclame	Marketing, Jury voor Ethische Praktijken (JEP)
	Tarieven en prijzen, prijsveranderingen	(Controle van) prijzen van olie, elektriciteit, water, gas, telefonie,...
	Consumptie	Stijgende of dalende consumptie, ...
	Producten	Lancering nieuw product/merk, merknamen promoten, ...
8. WERK		
	Werkloosheid	Stijgen, status quo, dalen
	Werkgelegenheidsbeleid	Stimuleren van de arbeidsmarkt, allerlei maatregelen wat betreft werklozen, opleidingen,...
	Arbeidsmarkt	Toestand van de arbeidsmarkt, tekort of teveel aan bepaalde categorieën opgeleiden of niet-opgeleiden
	Sociaal overleg	Overleg tussen werkgevers en werknemers, nieuwe CAO's, vakbonden, ondernemersraad,...
	Arbeidsomstandigheden	Welzijnswet, arbeidsinspectie, ziekte, verzuim
	Ontslag	Brugpensioen en pensioenen, gouden handdruk, ontslagpremies,...
	Stakingen	

9. SOCIALE ZAKEN		
	Gezins- en familiale banden	Erfrecht, onderhoudsplicht, alimentatie, adoptie, co-ouderschap,...
	Kinderbijslagen en geboortepremies	
	Jeugdzaken	Jeugdvoorzieningen, jeugdzorg, jeugdhuizen, zakgeld, verslavingen, depressies, ADHD, alcoholisme,...
	Conceptie en anticonceptie	Abortus, anticonceptiva, in-vitrofertilisatie, klonen van mensen,...
	Seksuele zaken	Seks vanaf 16, preventie van incest, pornografie, SOA's,...
	Gezondheidsbeleid	Preventie van ziektes, inenting, ...
	Menselijke ziektes	Epidemieën, uitbraken, haarden, ...
	Nieuwe medicijnen, kuren, technieken...	Wetenschappelijke testen, therapieën, ontdekkingen,...
	Voedselveiligheid en voedingskwaliteit	Biologische producten, vervaldata, terughaalacties, hormonen,...
	Armoede en sociale uitsluiting	Zwervers, daklozen
	Buurtontwikkeling	Buurtfeesten, probleemwijken, leefbaarheid
	Welzijn en de welzijnssector	Rusthuizen, dagcentra voor gehandicapten, daklozenwerking, zorgverzekering, ...
	Ziekteverzekering	Terugbetalingen, maximumfactuur, ...
	Pensioenen	Zilverfonds, verhoging van de minimumpensioenen, ...
	Sociale zekerheid in het algemeen	Regionalisering, splitsing, RSZ-bijdrage, ...
	Werkloosheidsuitkeringen	
	Andere uitkeringen	
	Euthanasie	
	Anonimiteit in de samenleving	Kluzenaarsleven, vondelingenschuif, Teleonthaal, privacygegevens, naamloze doden,...
10. DEMOGRAFIE		
	Dood	Begraafplaatsen, terugbetaling begrafenissen, moslimbegraafplaatsen, crematoria
	Bevolking en demografie	Groei/afname, samenstelling van bevolking
11. MOBILITEIT & VERKEER		
	Verkeersongevallen	
	Reportages over files en aankondiging van	

	wegwerkzaamheden	
	Openbaar vervoer	
	Beleid en actie rond verkeersdelicten	Boetes, sancties,...
	Verkeersveiligheid	Voorlichting, campagnes, alcoholcontroles, plaats en werking flitspalen, ...
	Algemene mobiliteitsproblematiek	Fileprobleem, vertragingen,...
	Transport en vervoer	Nachtvluchten,...
	Verkeersdelicten zelf	Alcoholgebruik achter het stuur, overdreven snelheid, door rood licht rijden, vluchtmisdrijf, ... NIET: aanpak, controles
	Infrastructuurwerken en mobiliteit	Discussie over aanleg van een nieuwe weg, een fietspad, een snelweg, een kanaal, een treinverbinding,...
12. RUIMTELIJKE STRUCTUUR		
	Ruimtelijke ordening	Stedenbouw, landschapsarchitectuur, lintbebouwing, bouwvergunningen, gewestplannen, Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen,...
	Huisvesting	Sociale huisvesting, woningmarkt, prijzen van eigendommen, huurprijzen, verkrotting, huisjesmelkers, lege bedrijfsruimtes, kraken,...
13. MILIEU		
	Natuurgebieden	
	Milieuvervuiling (bodem, water, lucht)	Uitbreiding, decreet voor onderhoud, afspraken,...
	Geluidshinder	
	Radioactief afval	Door vliegtuigen, kerncentrales,...
	Afvalbeleid	Recyclage, eco-tax, huisvuilophaling, ...
	Dierenwelzijn	Verwaarlozing, mishandeling, dierenasielcentra,...
	Bedreigde diersoorten en planetensoorten	Kappen van het regenwoud, uitsterven dieren,...
	Klimaatveranderingen	Kyoto en andere protocollen/congressen, gevolgen,...
	Dieren	Geboorte dieren in een park, ...
14. NATUUR		
	Natuurverschijnselen	Noorderlicht, vallende sterren, zonsverduistering, ...
	Berichten over het weer (voorbij,	Goed weer vandaag, sneeuw in de Ardennen,

	huidig of toekomstig)	hittegolf, koudegolf,...
	Indeling seizoenen en tijd	Zomertijd, meteorologische lente, Chinese en andere beginmomenten van het nieuwe jaar, ...
15. ENERGIE		
	Energiebeleid	Plaatsen windmolens, kerncentrales, kolencentrales, afbouw kernenergie, energiebesparende maatregelen, ...
	Duurzame ontwikkeling	Bouwen met duurzame en milieuvriendelijke materialen, toepassingen van energiebesparende technologieën, duurzame ontwikkeling over het algemeen
16. LANDBOUW		
	Landbouw	Biologische landbouw, chemische bestrijdingsmiddelen, werktuigen,...
	De teelt, planting en oogst van specifieke producten	Mislukte oogst, aardappelteelt,...
	Bosbouw	Roofbouw, keurmerken hout, Amazone,...
	Visserij	Uitsterven van visbestanden, het overbevissen, quota,...
17. MUZIEK		
	Populaire concerten en festivals	Verslagen van Pop/Rock/R&B/Folk/Wereldmuziek
	Klassieke concerten	Verslagen van Koor, Opera, symfonisch orkest
	Organisatie van festivals/concerten	Afgelasten, specifieke maatregelen, ticketverkoop,...
	Muziekprijzen	Awards, onderscheidingen,...
	Specifieke muziekvideo, release, hitlijsten,...	
	Muziek- en festivalbeleid	Veiligheid, geluidsnormen, subsidies,...
18. FILM		
	Specifieke film	Verslagen, recensies, releases, premières,...
	Filmprijzen	Oscar's, Golden Globes
	Filmbeleid	Subsidies, minimumleeftijd,...
19. PODIUMKUNSTEN		
	Specifieke voorstellingen	theater, musical, dans, ...
	Beleid podiumkunsten	
	Prijzen podiumkunsten	
20. LITERATUUR		
	Specifiek boek, lezing, voordracht, evenementen met en rond boeken	Sfeerverslag van de boekenbeurs, voorstelling boek, lezing,...

	Beleid rond boeken, literatuur, het stimuleren van het lezen	Vaste Boekenprijs
	Literatuurprijzen	Pulitzer, Nobelprijs
21. BEELDDE KUNSTEN		
	Specifiek werk, prijs, tentoonstelling	
	Beleid beeldende kunsten	
22. PATRIMONIUM		
	Archeologische ontdekkingen	
	Architectuur	
	Patrimoniumbeheer, bescherming van monumenten	Open monumentendag, subsidies,...
	Wereldtentoonstelling	BIE, bureau international des expositions
23. ONDERWIJS		
	Organisatie van het kleuter en het lager onderwijs	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...
	Organisatie van het middelbaar onderwijs	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...
	Organisatie van het Hoger en universitair onderwijs (ook post-universitair)	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...
	Evenementen in het kader van de onderwijskalender	Eerste schooldag, opening van het academiejaar, einde van het schooljaar, examens,...
24. WETENSCHAPPEN		
	Wetenschapsbeleid	Subsidievormen, FWO, aantrekken (buitenlandse) onderzoekstalenten, European Strategy Forum on Research Infrastructures, Roadmap, Belspo, IWT
	Specifieke wetenschappelijke ontdekkingen en prijzen (niet-medisch)	Nobelprijzen voor exacte wetenschappen en economie
	Technologie	Ontwikkelingen, constructies
	Documentatie en archieven	
	Deontologie van de wetenschappen	Fraude, plagiaat
25. RUIMTEVAART		
	Landing, lancering, status vlucht, experimenten aan boord (resultaten), ruimtewandeling, landing op de maan, ...	

	Beleid rond ruimtevaart, ruimtevaartprogramma's, aanpassingen space station, ...	Verdeling verantwoordelijkheden, internationale samenwerking, technologische basis,...
	Mislukkingen en rampen i.v.m. Ruimtevaart	Bijvoorbeeld: Ramp Challenger, ramp Columbia, crash Ariane.
26. VERMAAK		
	Winnen van een loterij of speciale prijs	Loterijen, winnen van tickets bij wedstrijd, ...
	Gokproducten	Poker, casino's, krasbiljetten
	Gokverslaving en beleid	Wet op casino's, organisatie van nationale loterij
	Kermissen, lunaparken	
	Verslag van feestvreugde	Nationale feestdagen, voetbal, Nieuwjaar,...
	Award-uitreikingen	Pretparkaward, restaurantuitreiking, ... (niet over muziek, literatuur, beelden kunsten, podiumkunsten, film of patrimonium)
	Evenementen, festivals	Horeca-festival (niet over muziek, literatuur, beelden kunsten, podiumkunsten, film of patrimonium)
27. TOERISME		
	Toerisme en recreatie: beleid en implementatie	Regeling voor kampeerterreinen, naaktstranden, weekendhuizen,...
	Waarschuwing/beperking toerisme naar bepaalde landen	Negatief reisadvies
	Toestand van toerisme	Vakantiedrukte, ophoping van toeristen (aan kust, Ardennen, skigebieden, buitenland)
	Gestrande reizigers	
28. GODSDIENST		
	Religieuze vieringen en traditionele religieuze gebruiken	Religieuze feesten, tradities, plaatsen Bijvoorbeeld: crematies, Allerheiligen, zaligverklaring, boeteprocessie, eucharistieviering, huwelijk, kerk,...
	Religieuze orden en sektes	NIET: Katholieke Kerk
	Religies (algemeen, ideologie, onderverdeling)	De islam, moslimfundamentalisme, het ontstaan van de christelijke scheuringen, ...
	Organisatie van de Katholieke Kerk	Priesterwijdingen, roepingen, ontslag priester, Vaticaan, bisschop, kardinaal, paus, ...
	Bezoeken, ontmoetingen en uitspraken van religieuze leiders	
29. MEDIA		
	Mediabeleid	Beheersovereenkomst, onderzoek, subsidies,

		diversiteit in de media,...
	Evoluties in de mediawereld	Overnames, medialandschap, mediaconcentratie, oprichting, restyling, nieuw programma/medium, aanstellingen/ontslagen,...
	Journalistieke deontologie	Wetgeving, journalistieke codes (onpartijdigheid, professionaliteit, objectiviteit)
	Media-events	Benefietshows, records,
	Televisie, radio, ...	Aankondiging programma, verandering programmatie, onthullingen over programma's, ...
30. TELECOMMUNICATIE		
	Telecommunicatie, GSM	Telefonie, telecomoperatoren, GPS, smartphones,...
	Internet en IT	Technologieën, nieuwe ontwikkelingen, netwerken, software,...
	De Post, Posterijen	
31. DEFENSIE EN WAPENS		
	Bescherming tegen terroristische aanslagen, antiterrorisme	Staatsveiligheid, speciale eenheden,...
	Organisatie en hervorming van het leger	Verkoop basissen, aanwervingscampagnes, herstructureringen, het transporteren van troepen, opdracht van het leger, aankopen van wapens door het leger...
	Wapenhandel, wapenleveringen, export van wapens	
	Binnenlandse niet-militaire taken van het leger	
	Privé wapenbezit	Verboden wapens, vergunningen, bewapeningsgraad van de bevolking, ...
32. INTERNATIONALE INSTELLINGEN EN VERDRAGSCONSTRUCTIES		
	Oprichting, afschaffing, verandering, nieuwe voorzitter, toetreding nieuwe leden, ...	Ook beslissingen en ander nieuws van internationale instellingen dat in geen andere themacategorie past
33. EUROPA		
	Europese Top	
	Samenstelling en werking van de Europese Instellingen	Europese Commissie, Europees Parlement, Europese Raad van ministers, Europees Hof van Justitie
	Europese Integratie	Eenwordingsproces
	Europees Recht	Europees Hof, Europese richtlijnen, verdragen

Europees Economisch en Industrieel beleid	Concurrentie, gemeenschappelijke markt, import, export, havenbeleid
De uitbreiding van de Europese Unie	Toetreding van lidstaten
Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid	Mensenrechten, verkiezingswaarnemers, defensie,...
Europese Financieel en monetair beleid	Eurozone, euro, stabiliteitspact, begrotingspact, groeipact, ECB, Noodfonds,...
Europees Sociaal Beleid	Beleid tegen armoede, pensioensopbouw, vrijheid van verkeer van personen
Europees Landbouwbeleid	Landbouwsubsidies, regelgeving productie/prijzen, voedselveiligheid,...
Europees Milieubeleid	Milieurichtlijnen
34. OORLOG & VREDE	
Wereldvrede in het algemeen, aantal oorlogen in de wereld	
Oorlog tussen twee of meer landen	
Intern gewapend conflict	Binnenlandse beweging of groepering, zonder betrokkenheid van ander land Bestand geschonden, aanvallen, staatsgreep, ... Bv. Arabische Lente, revoltes, revoluties, burgeroorlog,...
Intern gewapend conflict met betrokkenheid van een ander land	Inmenging/betrokkenheid van ander land. Bijvoorbeeld: de inmenging van andere landen in het Syrische conflict
Internationaal terrorisme	Bestrijding (bv. proces tegen terroristen), samenwerking antiterrorisme, terroristische netwerken NIET: oorlog Irak
Aanslagen met politieke motieven	Gijzeling, vliegtuigkaping, bomaanslagen/zelfmoordaanslagen met politieke motieven
Vredeshandhaving, peacekeeping operations	Blauwhelmen, pacts,...
Extern opgedrongen ontwapening	
WOI en WOII	Archief, geschiedenis, nieuwe ontdekkingen, ... NIET: herdenkingen
Andere oorlogen	Archief, geschiedenis, nieuwe ontdekkingen, ... NIET: herdenkingen

	Oorlogstribunaal, Internationaal oorlogs- en genociderechtspraak	Genocidewet, Tribunaal Den Haag
	Vredesonderhandelingen, afkondigen bestand	
	Herdenkingen oorlogen, bevrijdingen, veldslagen, oorlogsslachtoffers, ...	
	Specifiek protest tegen oorlog en vredesacties	Manifestaties, acties, betogingen,... tegen oorlog en voor vrede.
35. INTERNATIONALE CONTACTEN		
	Ontmoeting tussen internationale actoren buiten het kader van internationale organisaties	
	Bezoek belangrijke vertegenwoordiger aan een andere land	Bezoeken president, minister,...
	Internationale multilaterale samenwerking buiten een internationale instelling	
	Diplomatieke verhoudingen	Diplomatieke betrekkingen, erkenning, opening/sluiting ambassade, ...
	Internationale economische zaken en handelsbeleid	Anti-globalisering, economische steun aan buitenland,...
	Internationaal financieel en monetair beleid	Acties van IMF, Wereldbank, afbouw schuldenberg in een internationaal perspectief, ...
36. RELATIES MET DERDE WERELD		
	Koloniale aangelegenheden	Historische gebeurtenissen in ex-koloniën zoals Congo
	Ontwikkelingssamenwerking	Steun aan projecten in derde wereldlanden, AZG,...
	Vluchtelingenproblematiek door oorlog	Ook beleid en hulp NIET: vluchtelingen van natuurrampen.
	Noodhulp bij rampen	Natuurrampen of andere rampen
37. RAMPEN		
	Natuurrampen (verslag feiten) en gevolgen	Ramp veroorzaakt door natuurkrachten en de gevolgen Orkaan, bosbrand, vulkaanuitbarsting, aardbeving, overstroming,...
	Beleid, aanpak van natuurrampen	
	Menselijke rampen (verslag feiten)	Ramp veroorzaakt door de mens

	en gevolgen	Melt-down, olieramp,...
	Beleid, aanpak van menselijke rampen	
	Verkeersrampen	Treinrampen, vliegtuigcrashes, kettingbotsingen, tunnelbranden,...
	Verantwoordelijkheid grote verkeersrampen, onderzoek, aanpassingen en gevolgen	
	Huis of bedrijfsbrand	Al dan niet aangestoken. Als aangestoken: ook themacode 235
	Hongersnood	
	Ongevallen	Ongevallen van individuen met al dan niet dodelijke afloop Niet: slachtoffers van rampen, verkeersongelukken of branden
38. SPORT		
	Thuiskomst/vertrek sportmensen	Van of naar (sport)evenementen
	Viering titel/ereplaats/overwinning	
	Verslag wedstrijd	
	Dopinggebruik	
	Uitreiking prijs	
	Sportbeleid	Dopingcontroles, regelgeving topsporten, ...
	Organisatie, planning, voorbereiding sportmanifestatie	WK, EK, Olympische Spelen, Ronde van Vlaanderen
	Organisatie sportverenigingen en transfernieuws	
39. CELEBRITY		
	Personalialia bekende personen	Bekend = voorgesteld als bekend
	Personalialia sportmensen	
	Personalialia politici	
40. ROYALTY		
	Persoonlijk leven royals en adellijke families	Ziektes, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
	Opvolging/afstand titel/terugkomst monarch of familie	
	Bezoek royals aan andere landen	Bijvoorbeeld in het kader van een handelsmissie
	Civiele lijst, dotatie koningshuis, rechten en Rol koningshuis	Ceremoniële rol, protocollaire rol, dotaties familieleden,...
	Boodschap van de Koning	Kerstboodschap/ Nationale feestdag

Andere faits divers i.v.m. met royals	Royals op events, openingen, voorstellingen,...
---------------------------------------	---

15 Thema 2

Minder belangrijke thema: selecteren uit lijst van 40 thema's

16 Thema 3

Minst belangrijke thema: selecteren uit lijst van 40 thema's

99: NVT

3 Identiteit van nieuwsbronnen
----

17 Naam actor

18 Functie actor

99: NVT

Vul functiebeschrijving actor zoals vermeld.

19 Geslacht actor

0: Man

1: Vrouw

99: NVT

20 Hoe wordt de actor weergegeven in artikel/nieuwsitem?

1: De actor wordt letterlijk geciteerd (citaat met aanhalingstekens)

2: De actor wordt geparafraseerd (standpunt vertolkt en verwoord door journalist)

3: De actor wordt enkel afgebeeld

4: De actor wordt enkel vermeld

1: De actor wordt spreekt

2: De actor wordt geparafraseerd (standpunt vertolkt en verwoord door journalist)

3: De actor wordt enkel in beeld gebracht

4: De actor wordt enkel vermeld

11.2. Bijlage 2: Codeerinstrument kwalitatieve tekstanalyse

1) Presentatie

a. Plaats in de krant

- Staat het bericht op de voorpagina?
- Op welke pagina komt het bericht voor (eerste 10 pagina's?)
- Op binnenlandpagina of op buitenlandpagina?

b. Omvang

- Hoe groot is het bericht (in regels)?

2) Onderwerpen

- Welke globale onderwerpen komen in het artikel aan bod? (bijvoorbeeld discriminatie, racisme, politiek, ...) en wat is de globale associatie (evaluatie) van een zodanig onderwerp?
- Welke onderwerpen komen juist niet in het bericht aan de orde, ook al hebben ze er veel mee te maken en zouden ze de nodige achtergrond verschaffen voor het beter begrijpen van dit bericht?
- Worden de autoriteiten bekritiseerd?

3) Thematiek

- Hoe worden de onderwerpen in meer concrete thema's vevat in het bericht?
- Ga na wat de algemene associaties/evaluaties (negatief/positief/neutraal) zijn van dit soort thema's (die binnen ieder onderwerp apart weer kunnen voorkomen).

- Stel een lijst op van de veel voorkomende thema's in meerdere berichten en probeer daaruit weer algemene (hoofd)thema's af te leiden.

4) Lokale semantiek

- Wat zijn de (eventueel negatieve) implicaties of presupposities van de zinnen van het bericht (wat neemt men bij voorbaat voor waar aan)?
Wat bedoelt men indirect te zeggen?
- Welke speciale verbanden worden er tussen de zinnen gelegd? Worden er oorzakelijke of redengevende verbanden (bijvoorbeeld door, omdat, doordat, nadat, ...) gesuggereerd die niet op feiten berusten?
- Welke andere vormen van samenhang worden er gelegd tussen de zinnen en dus tussen de feiten, handelingen of gebeurtenissen waarover die zinnen gaan (bijvoorbeeld zin B is een verklaring, een correctie, een toelichting, ... op zin A die er aan vooraf gaat)?
- Wat is het perspectief van de beschrijving?
Vanuit welk standpunt (journalist, of welke andere betrokkenen) worden de gebeurtenissen bekeken?
Wie blijkt belang (of juist niet) te hebben bij gebeurtenissen of handelingen, over wiens belang wordt gesproken?
- Welke actoren treden op in het bericht?
Hoe prominent is hun optreden (volgorde of omvang)?
Wie is juist niet genoemd?
- Wie komt aan het woord?
Wie wordt geciteerd (direct aangehaald), en wiens woorden worden samengevat?
Welke groep krijgt het meest het woord?
Wordt er kritiek genoemd?
Welke aandacht krijgen de uitspraken van kritiek?
- Welke eigenschappen of handelingen worden aan de hoofdpersoon toegekend in de zinnen van het bericht (bv: harde werker, levensgenieter, hypocriet, eerste vrouw, ...)?
Hebben die negatieve, neutrale of positieve implicaties, associaties of suggesties (gezien het globale thema van het bericht of van een deel van het bericht)?
- Welke overbodige details worden er over de persoon gegeven (in vergelijking met andere personen) in de tekst?

En welke details worden juist niet vermeld?

- i. Welke aspecten van de gebeurtenissen komen niet of nauwelijks ter sprake? Worden oorzaak, redenen, achtergronden, een actuele context, bedoelingen enz. van de actuele gebeurtenissen genoemd?
- j. In hoeverre wordt er al dan niet hoofdzakelijk aandacht aan de negatieve aspecten van gebeurtenissen geschonken (het conflictueuze, bedreigende, problematische, spectaculaire,...)?
- k. Hoe worden de feiten gepresenteerd? Als 'waar', 'waarschijnlijk', 'onwaarschijnlijk', 'ongeloofwaardig'?
Welke relativerende zinsdelen gebruikt het bericht (bijvoorbeeld 'zou', 'wellicht', 'waarschijnlijk', 'beweren')?

5) Stijl en retoriek

a. Stijl

- Welke woorden worden gekozen om de persoon of gebeurtenis te beschrijven?
- Welke associaties hebben deze begrippen?
- Is de stijl voor verschillende actoren anders?
- Wordt er door het gebruik van een bepaald jargon bepaalde problemen verdoezeld?
- Wordt er door de zinsvorm verdoezeld wie verantwoordelijk is voor negatieve handelingen?

b. Retoriek

- Welke stijlfiguren worden gebruikt (metaforen, understatements, overdrijvingen, litotes, vergelijkingen,...)?
- Voor welke mensen en handelingen worden ze gebruikt?
- Wat is het gevolg voor de interpretatie van de rol van de betreffende persoon of groep?

c. Argumentatie

- Welke expliciete en impliciete argumentaties vindt men in het bericht?
- Zijn de conclusies duidelijk of vaag gelaten?
- Welke premissen gebruikt men en welke worden bij voorbaat voor wáár aangenomen?

- In algemeen: welke schijnredeneringen worden er gegeven of gerapporteerd?

6) Relevantiestructuren

- Hoe worden in al de hierboven genoemde eigenschappen (bijvoorbeeld thema's, actoren) uiteindelijk een ordening aangebracht met betrekking tot relevantie of belang van de gegeven informatie? :
  - Door de plaatsing van de eigenschappen in de titel
  - Door het voorkomen van de eigenschappen in het nieuwsbericht voor- of achteraan
  - Door de lengte die aan de eigenschappen wordt gegeven
  - Door de nadruk van de eigenschappen via tussenkoppen
  - Door de nadruk van de eigenschappen via specifieke foto met onderschrift
  - Door de nadruk van de eigenschappen via speciale uitdrukkingen die het belang onderstrepen (bv. 'het opmerkelijkste was dat ...')
  - Door nadruk via herhalingen
  - Door nadruk via overdrijvingen
- Hoe omschrijft de titel de gehele 'situatie'?
  - In welke mate is titel neutraal, negatief of positief?
  - Vertekent de titel de globale inhoud van het bericht (namelijk titel heeft slechts betrekking tot deelaspect van de gebeurtenis)?